

Tessenderlo

leefbuurt

Globale Visie

mei 2024

colofon

Opdrachtgever:

Gemeente Tessenderlo
Markt 15A
3980 Tessenderlo

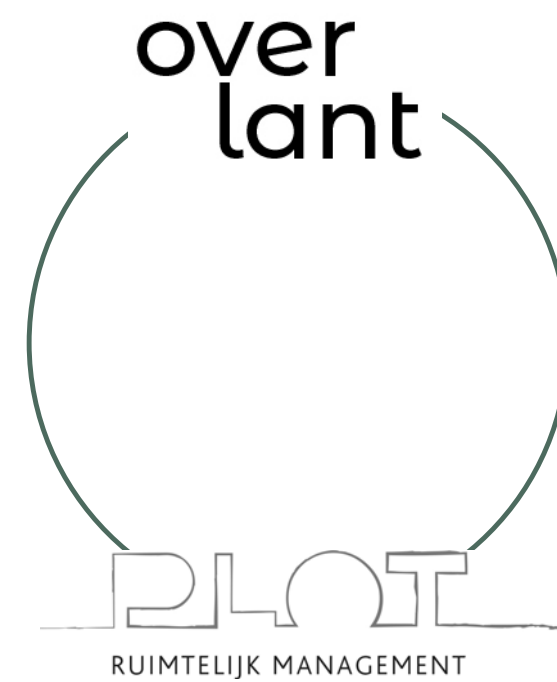
contactpersoon:
Geert Schepers
sectorhoofd grondgebiedzaken
013 35 33 76
geert.schepers@tessenderlo.be

Team opdrachtnemer (deel globale visie):

Overlant landschapsarchitecten bv (hoofdaannemer)
Valleilaan 87
3290 Diest

contactpersoon
C: Kenny Vandepoel
E: kenny@overlant.be
T: +32 (0)465 04 45 00

PLOT - ruimtelijk management
Middelweg 28 - 3001 Leuven

inhoud

1. opdracht kader	7	B. groene infrastructuur stuurt water en biotiek	56
2. inleiding	11	water als grondstof in een systeem	58
3. ambitie in beeld	15	verbonden bodem sterkere biotiek	60
4. focus op (be)leven	18	C. 'groen tenzij' transformeert leefplekken	62
5. voor en door gebruikers	21	9. integratie bepalende programma's	65
verloop van het proces participatie tot quick-win	22	A. opstelling markt	66
evaluatie quick-win	24	B. opstelling kermis	68
omwenteling mobiliteit	26	10. type inrichtingen	71
6. vanuit waardering	29	A. stegen en doorsteken	72
bouwstenen leefbuurten	30	B. straatprofielen	76
kwaliteitenkaart leefbuurten	32	Kerkstraat	78
tabel kwaliteitenkaart leefbuurten	36	Neerstraat en stationstraat	80
Globale conclusie observaties en kwaliteitenkaart	38	11. ontwerpend onderzoek leefplekken	83
7. concept vanuit het fundament	41	A. groene doorsteek	84
8. systeeminterventies	45	B. schoolentree kerkstraat	86
A. 'STOP' schijnt nieuw licht op mobiliteit	46	C. entree Diesterstraat	88
voetgangersplatform	48	D. schoolomgeving Stationsstraat	90
fietsen in schoolwijk centrum	50	E. kerk-hof	92
fietser faciliteren	52	12. actie van buiten naar binnen	95
performant openbaar vervoer	54	13. opstap voor herinrichting	99
centrumparkings voor personenwagens	55	lijst van afbeeldingen	102

1. opdrachtkader

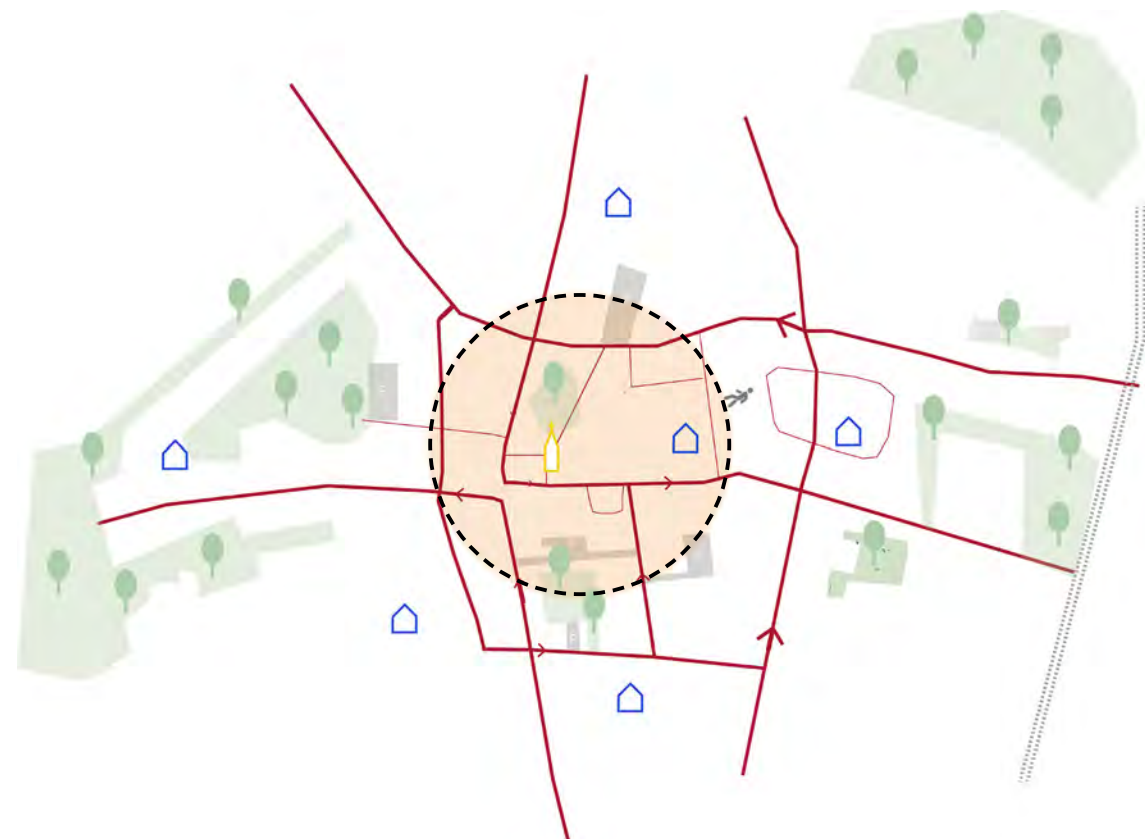
Vlaams minister Bart Somers, het Team Vlaams Bouwmeester, Fietsberaad Vlaanderen en het Agentschap Binnenlands Bestuur lanceerden in 2021 de **projectoproep Leefbuurten**.

Een oproep aan lokale besturen die een **kwaliteitssprong** willen maken bij de geplande herinrichting van de publieke ruimte in één van hun wijken. Samen met 6 andere steden en gemeenten werd Tessenderlo geselecteerd. Deze steden en gemeenten krijgen ondersteuning in de transformatie **van** een **woonbuurt tot** een échte **Leefbuurt**. Een Leefbuurt wordt maximaal ingericht vanuit het oogpunt van **wandelaars** en **fietzers**, is gezond en aangenaam om in te verblijven, nodigt uit tot **ontmoeting** en biedt meer ruimte voor ontspanning, groen en water.

‘Het openbare domein in de directe omgeving van de woning is de plek waar we onze buren ontmoeten en een buurtleven kan ontstaan.’

Erik Wieërs, Vlaams Bouwmeester

2. inleiding

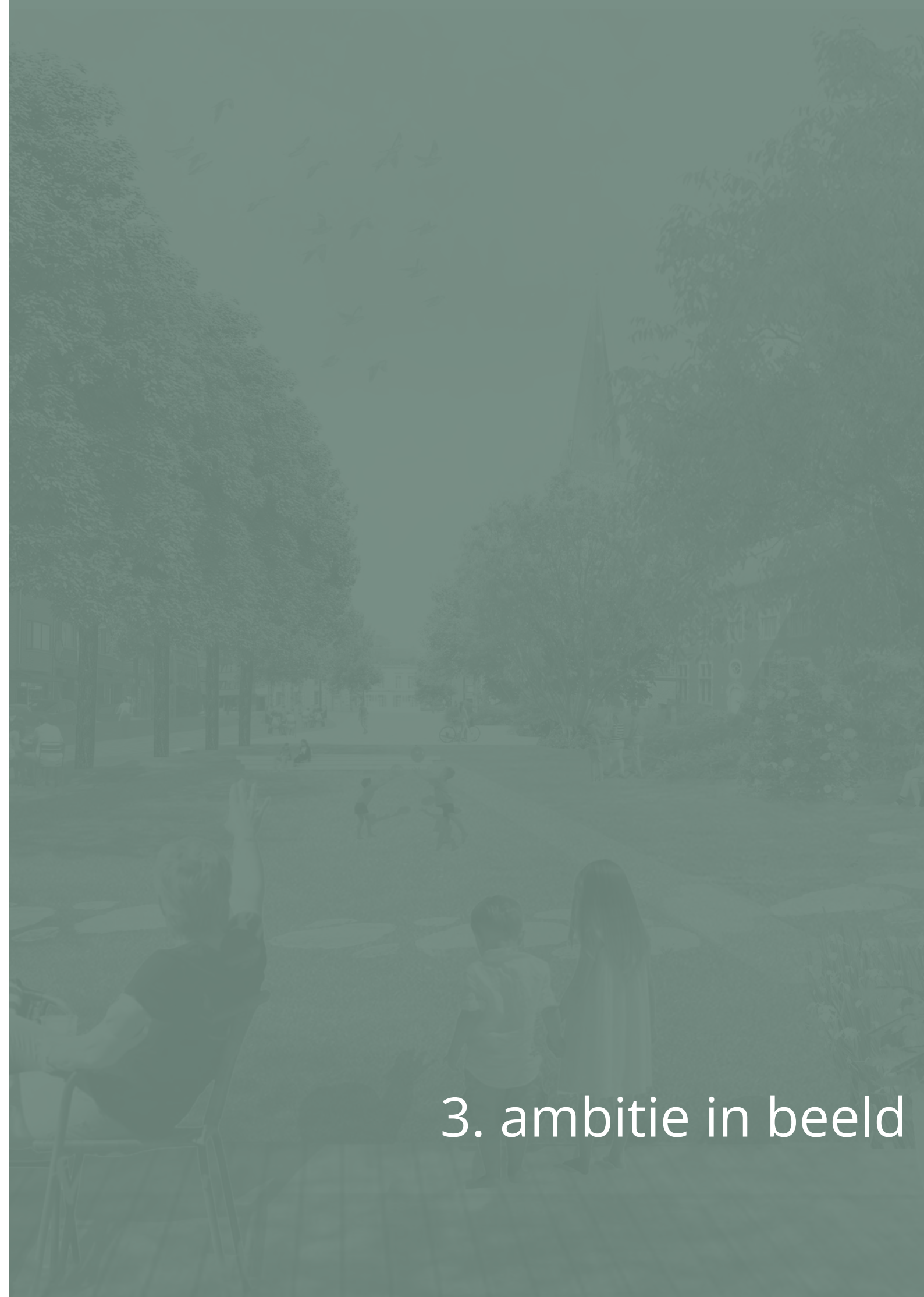
Tessenderlo, de ideale 15 minuten kern

Verschillende besturen wilden reeds de markt en haar omgeving grondig aanpakken. De historische centrumstraten **Neerstraat en Diesterstraat** kregen al een **make-over**, maar de Markt, Kerkstraat, Stationsstraat en stegen werden nog niet aangepakt. Dit gebied vormt al eeuwen het **dorpshart met een dicht netwerk aan straten en wegels**, het is het forum van elke Looienaar. Elke verandering in deze ruimte ligt dan ook emotioneel gevoelig. Voor het traject van de leefbuurten is het einddoel dan ook om deze omgeving te transformeren tot een **ruimte vol karakter en ontmoeting**. Er een leefbuurt van te maken waar alle Looienaren zich welkom voelen.

Alvorens over te gaan tot een heraanleg van de Markt en haar omgeving is er nood aan een gedragen en weldoordacht globaal **visievormingsproces**. Belangrijk is dat deze visie niet bestaat uit sectorale deelvisies, maar wel een visie is die de ruimte en haar maatschappelijke diensten integraal benadert. Enkel dan komen we tot een **ambitieuze en verankerde herinrichting**. Deze integrale visie en de weg ernaartoe wordt in deze nota uiteengezet. Hierin willen we nooit vergeten **voor** wie we dit doen: de **Looienaar en bezoeker** uit de buurgemeenten! Hoe **mensen** de ruimte in de toekomst **belev**en willen we dan ook graag meegeven in deze nota. Dat doen we aan de hand van tekstballonnetjes bij de beelden. Zo ontstaat een narratief vanuit de gebruikers. Ze vertellen hun verhaal: hoe beleven zij het centrum in de toekomst?

Wij wensen je veel lees- en kijkplezier.

3. ambitie in beeld

Eén beeld kan een heel verhaal vertellen. Het visievormingsproces werd al **ontwerpend** aangevlogen en er werden al van bij het begin **beelden gemaakt**, net zoals onderstaand beeld. Eigenlijk kunnen alle grote **ambities** die we in de visie willen leggen al in dit ene beeld **afgelezen** worden:

Ambitiebeeld wedstrijdphase, zicht op pastorijs tuin (vooraan), kerk-hof (midden) en markt (achteraan).

Luchtiger:

We willen van de markt en haar omgeving een plek maken waar je **ontspannen** kan **ademen** als fietser, voetganger, alleen of in groep, onder een boom of op een terras. **Spontaan verblijven** of even halt houden wordt evidenter. Vandaag een stenen massa, nagenoeg volledig ingenomen door rijdende of stilstaande auto's.

Veelzijdiger:

Naast parkeren en terrassen moet de ruimte veel meer publieke buitenactiviteiten weten te stimuleren. Naast verharding en gebouwen, moeten ook **water, groen en kunst** een plek krijgen.

Actiever:

Naast gebruikers van gemotoriseerde voertuigen, moeten ook de actieve weggebruikers er zich helemaal op hun gemak voelen. **Fietsen en wandelen** moet veilig en **aangenamer** worden.

Dorpser:

Door de vergrijzing, de keuze om weer in de kern te gaan wonen en de positie van Tessenderlo als hoofdkern groeit Tessenderlo en zal het dat nog doen. De toevoeging van grote appartementsgebouwen verandert het beeld van Tessenderlo. Het beeld verstedelijkt en dat terwijl de grote kwaliteiten en aantrekking vooral liggen in de **gemoedelijke dorps kwaliteiten en sfeer**. Laat ons die behouden en versterken.

Klimaatrobuuster:

Het klimaat verandert en we zullen ons daaraan moeten aanpassen. **Ook in kleine kernen** speelt dit. De gevoelstemperatuur op volledig verharde pleinen kan op momenten in de zomer tot wel 10 graden hoger liggen dan in een bos aan de rand van de kern. Op andere momenten moeten we enorme hoeveelheden regen kunnen verwerken. Beide fenomenen (**hittestress en waterbom**) vragen om maatregelen.

Biodiverser:

Naast een klimaat- hebben we ook een biodiversiteitscrisis. Die kan Tessenderlo niet alleen oplossen, maar de oplossing zit erin die **biodiversiteit overal op te krikken**, zowel in het buitengebied als in de kernen. En zeg nu zelf, wie hoort er niet graag vogeltjes fluiten en ziet niet graag vlinders rondfladderen?

Trots:

Tessenderlo heeft een mooi centrum, met een aantal monumenten, markante panden en een fijne aaneenschakeling van pleinen en straten met een **heel menselijke maat**. Als ook het verbindende vlak tussen deze elementen diezelfde kwaliteiten kan uitstralen krijgen we weer een **'Met' om fier op te zijn**.

4. focus op (be)leven

Het uiteindelijke doel is dat we een buurt creëren waar met volle teugen **geleefd** en die ten volle **beleefd** kan worden. Een buurt vol plekken waar we meer kunnen **samenleven**. De inrichting moet samenkomen en ontmoeten in alle vormen, tussen allerlei mensen weten te stimuleren. Buitenbeleving met als verbindend thema **ontmoeten** moet de rest van deze globale visie bepalen. Hieronder sommen we een aantal **kansen** op die beleven en ontmoeten op en rond de markt ondersteunen en die **meegenomen** moeten worden in het **uiteindelijke ontwerp**.

Markt en voedingswinkels:

Plekken waar **dagelijkse voedingswaren** gekocht worden en in het bijzonder **markten** zijn ook plekken van ontmoeting. Mensen komen op hetzelfde moment naar buiten. Als er dan ook nog eens aangename zitplekken in de buurt zijn om samen iets te drinken of wat te keuvelen is het helemaal een **sociale activiteit**. Plaats voor markt en kleine voedingszaken in het centrum is dan ook een wens.

Schoolpoorten:

Kinderen brengen ook volwassenen samen. De omgeving van de school is dan ook een uitgelezen plaats voor ontmoeting en uitwisseling. Zorg dat **mensen uit hun auto** zijn en faciliteer de omgeving van de schoolpoort goed. Het zijn plekken waar bij begin en einde van de school ouders en grootouders elkaar kunnen ontmoeten en gedachten uitwisselen.

Comfortabele looproutes:

Zorg voor **logische en veilige** looproutes met een ondergrond en begeleidend meubilair die ook minder mobiele en zwaksten onder ons stimuleren om naar buiten te komen.

Plaats voor fietser en fietsen:

Op de fiets is de **beleving** van de **omgeving sterker** en de kans op ontmoeting groter. Hoe **meer** mensen met de **fiets** komen, hoe **rustiger en gezonder** het **centrum** wordt en hoe groter de kans op ontmoeting.

Horecaterrassen:

Eten en drinken brengt altijd **mensen samen**. Ruime en aangename buitenterrassen moeten dan ook zeker een plek krijgen.

Evenementen:

Een evenement dat éénmaal per jaar plaatsvindt mag niet een veelheid aan andere ontmoetingsmomenten hypothekeren. Maar evenementen die **bepaalde eisen stellen** moeten in de toekomst zeker kunnen plaatsvinden. Voorbeelden hiervan zijn een **jaarmarkt** met kramen en foodtrucks, kermis met een paardenmolen, optredens met een **klein podium** en tent enz.

Zitten:

Als gebruikers zitgelegenheid hebben, blijven ze langer en vergroot de kans op ontmoeting. Ook de plaats, schaal en specifieke uitwerking van zitgelegenheden speelt een rol. Er zijn **banken om 2 minuten op adem te komen** en de spieren te laten rusten, maar ook **banken om lang op te zitten** en rond te kijken, banken op een rustige plek om even te genieten of een **gesprek** aan te gaan, banken waar hele **groepen** aan kunnen schuiven.... Materialenkeuze, plaatsing en vormgeving spelen allen een rol.

Buurttafels:

Wat is er fijner en menselijker dan samen eten, maar dat hoeft **niet** altijd thuis of op een **'betalende' plek** te zijn. Tafels waar je een meegebrachte maaltijd kan nuttigen kunnen een enorme meerwaarde genereren.

Ongedefinieerde speelruimte:

Eén enkele activiteit faciliteren zou niet erg eerlijk zijn. De publieke ruimte is van iedereen. Maar **informele plekken** waar allerlei (volks) **spelletjes** plaats kunnen vinden zijn welkom. Ze hebben de kracht **verschillende generaties** bij elkaar te brengen. Petanque, kubb enz. zijn enkele voorbeelden.

Spelaanleiding:

Specifieke speeltoestellen horen niet thuis in een multifunctionele ruimte als deze. Maar we kunnen de inrichting wel zo maken dat het **kinderen uitdaagt tot spelen**. Een belijning, rand, trap, bank, talud, verlichtingspaal, fontein en zelfs een kunstobject kunnen spel uitlokken.

Luifel:

Het weer bij ons is vaak **wisselvallig**, maar dat mag geen rede zijn om binnen te blijven. De **zekerheid** dat je ergens kan **schuilen** kan de doorslag geven om **buiten** te komen. Ook de honderden scholieren en andere mensen die hier de bus opstappen verdienen een voldoende ruime en aangename overdekte wachtplek.

5. voor en door gebruikers

Omdat de gevoeligheid zo groot blijkt, werd besloten **eerst** een **participatietraject** te doorlopen. Gevoeligheden, maar ook de wensen van de gebruikers werden goed gecapteerd en via **tijdelijke inrichtingen** werd al het één en ander uitgetest. Met dit traject kregen we een beter beeld waar de gevoeligheden liggen, wat de burger nu echt wil. Het zorgde er ook voor dat er een interessant debat tussen de burgers zelf ontstond, waardoor de **draagkracht** voor ingrepen **vergrootte**. Aan het participatietraject was ook een **quick-win** gekoppeld. Zo werd het plein aan de voormalige pastorie onthard en ingericht als ontmoetingsplek. Over deze plek bestond de grootste consensus onder de participanten en het bood de mogelijkheid om een eerste deel van een **grotere centrumvisie** reeds uit te voeren.

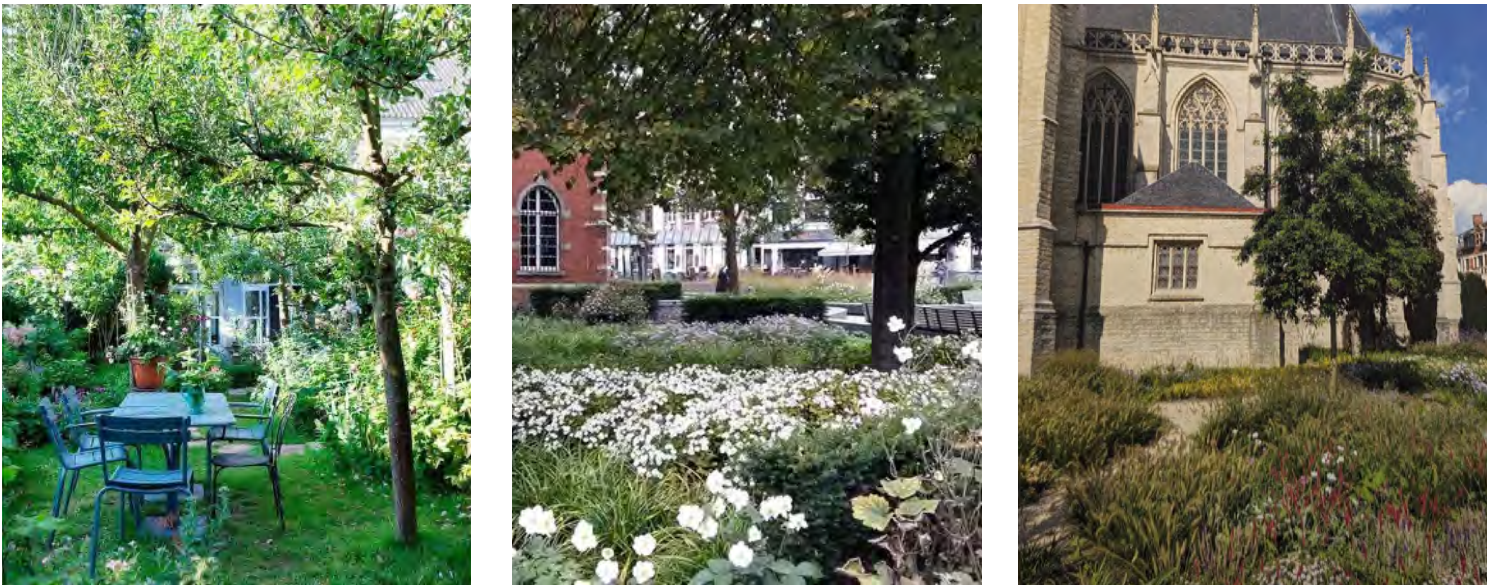
VERLOOP VAN HET PROCES PARTICIPATIE TOT QUICK-WIN

Dit proces verliep in **drie stappen**.

- In een eerste sessie gingen we **wensen**, dromen en **knelpunten ophalen**. De ontwerpers kregen hierdoor een beter beeld van hoe men de centrumruimten ervaart. In diezelfde sessie werden de ideeën al **thematisch gebundeld** en werden er **prioriteiten** vastgelegd.
- In een tweede sessie werden **3 sfeerconcepten** en parkeerscenario's voorgelegd. Het concept '**bos**' viel duidelijk het **minst** in de smaak, een aantal elementen van het concept '**promenade**' kon wel **boeien**, het bood een platform aan stedelijke activiteiten en bond de verschillende onderdelen goed aan elkaar. Maar het **meest animo** was er voor het concept '**tuin**' : een weelderige publieke tuin met veel groen, bloemen, schaduw, zitplekjes enz.
- In een laatste sessie met bestuur en experts werd de **contour voor de herinrichting** vastgelegd en werd beslist hoe en wanneer dit uitgevoerd zou worden. De beslissing viel om onmiddellijk **aan de slag** te gaan om nog ruim voor de Looise feesten in begin juni de plek al 'ingeleefd' te hebben.

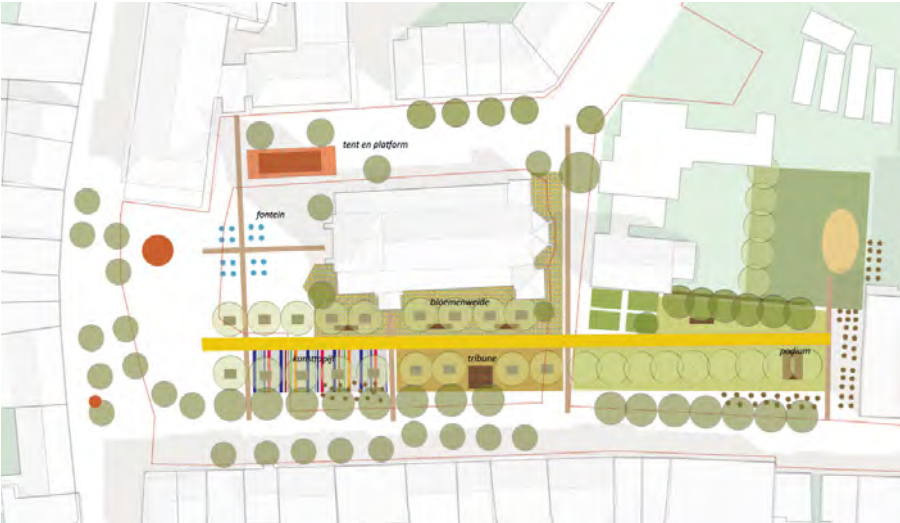
tuin

bos

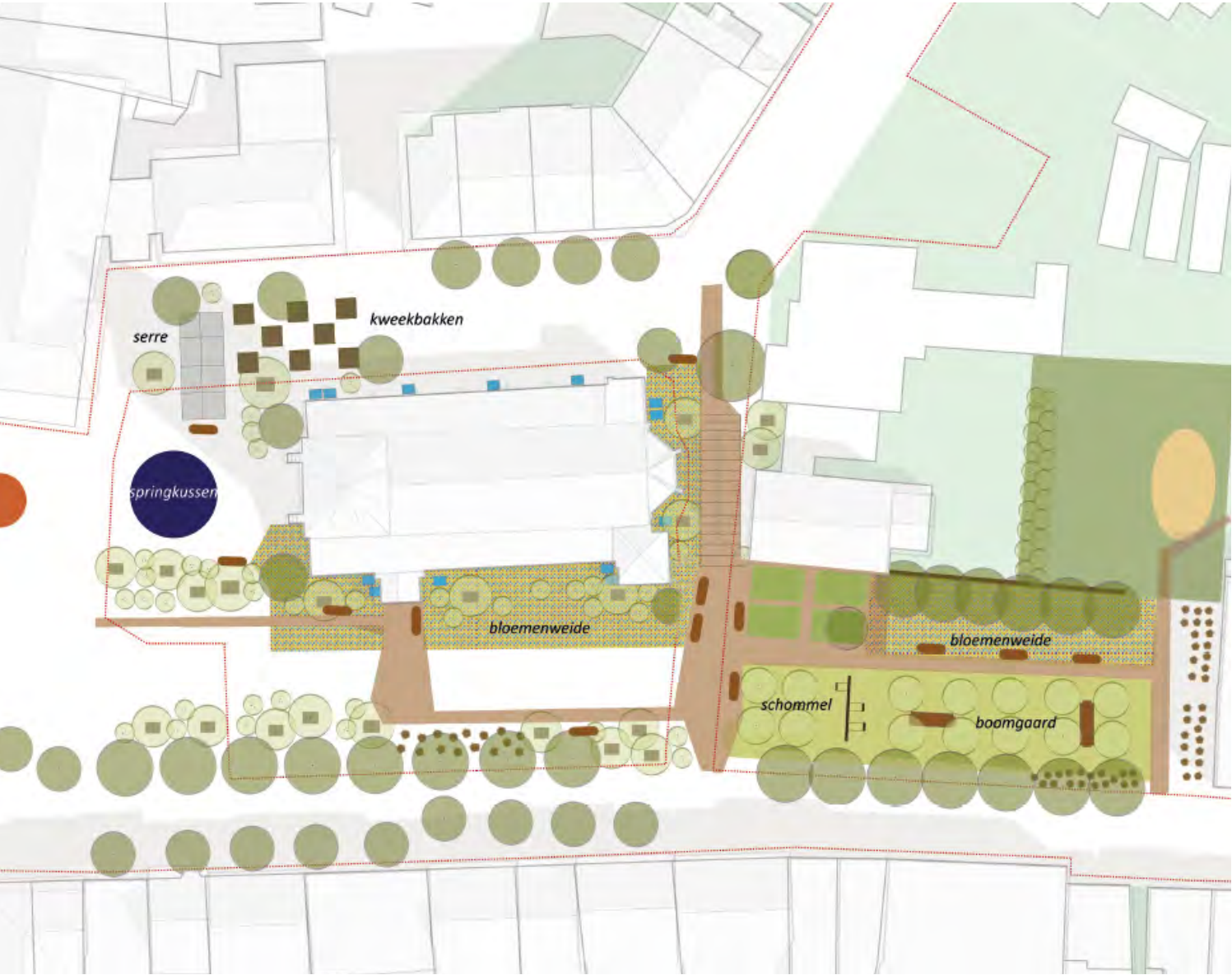

promenade

Overlant

- Tessenderlo.leefbuurt -

Tools bij participatietraject : referentiebeelden en sfeerconcepten bos, promenade en tuin.

- p. 23 -

Overlant

- Tessenderlo.leefbuurt -

foto voor realisatie quick-win (google maps 2018)

Deze ingreep werd heel **goed ontvangen** bij de Looienaars, er werd nauwelijks kritiek gegeven op de **parkeerplaatsen** die hierdoor **verloren** gingen. * Mensen gebruikten veelvuldig het **nieuwe pad** en de **ligstoeltjes** in het gras. Er werd wel duidelijk dat meer zitgelegenheid en wat meer **frivoliteit** in het **groen** wenselijk was. Hier kan tegen het volgende warme seizoen aan gewerkt worden. De Kermis ondervond wel wat hinder door de verkleinde verharde oppervlakte, maar de **trampoline** attractie vond een plaats op het **grasveldje**.

* Kritiek was er nauwelijks maar om een sluitend beeld te krijgen van bevindingen van Looienaars is een bevraging aanbevolen.

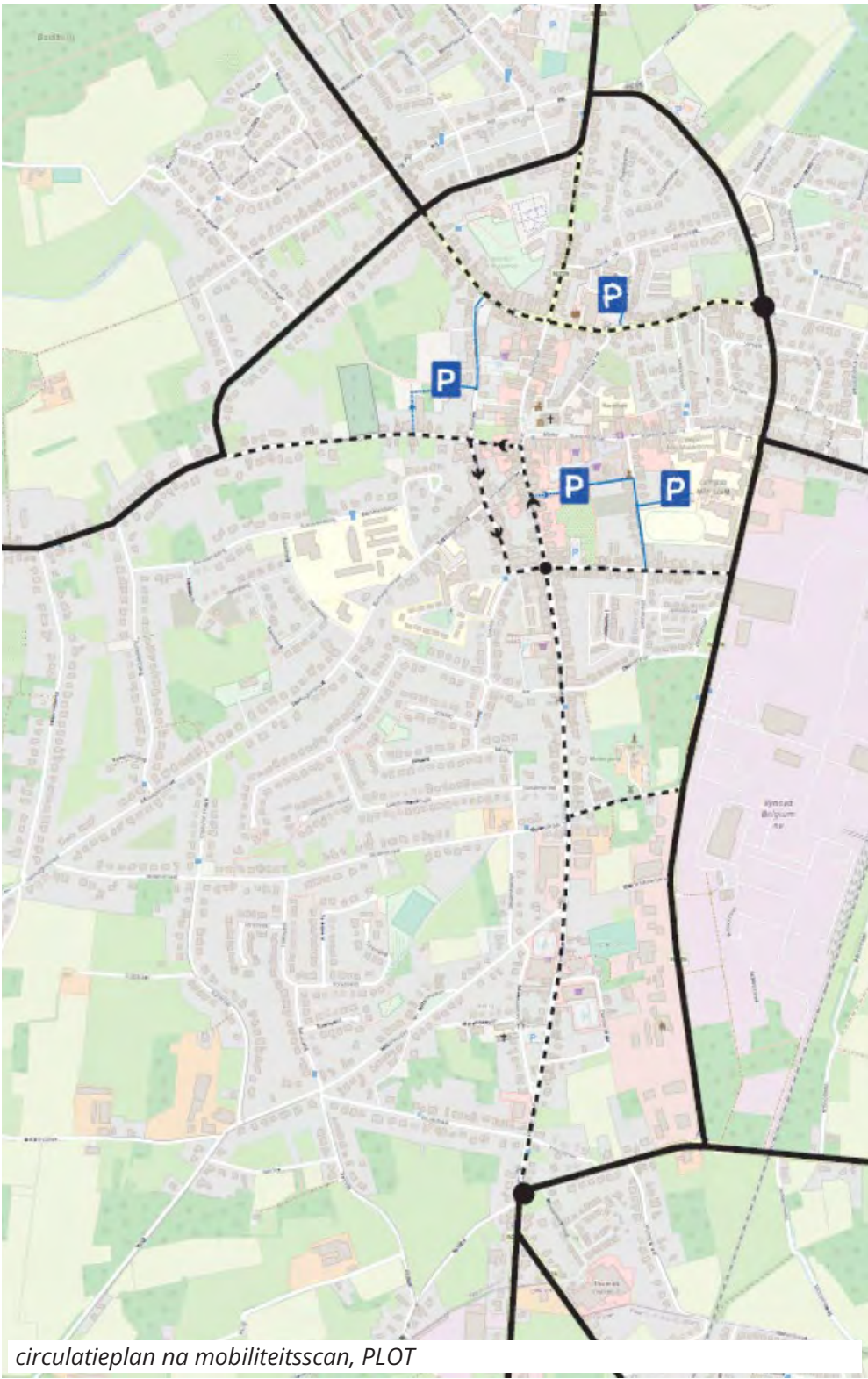
Heerlijk, die Looise spiekes in de schaduw.

foto na realisatie quick-win (september 2023)

initieel voorstel quick-win

In het participatietraject werd duidelijk dat vele oorzaken van huidige problematieken te maken hadden met de manier waarop mobiliteit vandaag de dag georganiseerd wordt. Vele **discussies** gingen over **mobiliteit** of waren ermee gerelateerd. Het werd dan ook duidelijk dat **ingrepen** in dit **systeem** nodig zijn. Een ambitieus transformatieverhaal van de Markt en haar omgeving kan enkel slagen als het gepaard gaat met een vernieuwde **visie op**, en **praktische aanpak van** de mobiliteit. Het mobiliteitsplan en de werking van het huidige systeem werd gescand met als doel een centrum te creëren dat bereikbaar blijft maar ten volle de kaart trekt van actieve mobiliteit. De kern van Tessenderlo is goed uitgerust, alle noodzakelijke voorzieningen zijn aanwezig. Met **15 minuten wandelen of 5 minuten fietsen** bereik je alle voorzieningen binnen de centrumwijk. De centrumpleinen en -straten moeten plekken worden waar mensen **graag fietsen, wandelen en verblijven**. In de mobiliteitsscan (uitgevoerd door PLOT) werden de mogelijkheden afgetoetst, wat resulteerde in een **nieuw circulatieplan** voor de kern van Tessenderlo.

6. vanuit waardering

De visie start **niet** van een **blanco blad**, maar gaat aan de slag met de **kwaliteiten** die vandaag reeds **aanwezig** zijn. Verschillende **terreinobservaties** lieten toe de sterke elementen en knelpunten te detecteren. Wat zijn de sterke elementen? Hoe kunnen we deze behouden en indien mogelijk nog versterken? Zijn er knelpunten en conflicten te observeren? Welke zwaktes liggen aan de oorsprong hiervan en hoe werken we ze weg of hoe kunnen ze zelfs omgebogen worden tot een sterkte? Deze ruimtelijke sterktes en zwaktes werden samengebracht op een **kwaliteitenkaart leefbuurten**.

Sterktes zijn met een open cirkel aangeduid, zwaktes met een ingekleurde cirkel. Om sterktes en zwaktes in het kader van leefbuurten te analyseren werden ze onder één van de thema's (**bouwstenen**) van de **leefbuurten** ondergebracht. De vijfde bouwsteen proces werd in voorgaand hoofdstuk 5 behandeld.

BEREIKBAARHEID
haarvatenmobiliteit, doorstroming, STOP principe

NABIJHEID EN LEVENDIGHEID
verwevenheid, sociaal netwerk, kwetsbare groepen, mensen

ECOLOGISCHE KWALITEIT
water, bodem, groen, dieren, natuurvoordelen

ESTHETIEK
landschap, historiek, architectuur, zintuigen

Belangrijk is dat leefbuurten ook bereikbaar zijn en blijven voor iedereen. Ze richten zich erop dat er **niemand uit** te **sluiten**. Dit wil niet zeggen dat iedereen overal met de auto moet geraken. Mensen die geen beperkingen hebben kunnen zich makkelijk te voet of met de fiets verplaatsen, maar systemen en inrichting moeten hier wel volop op inzetten. De **keuze** om **te voet of met de fiets** te gaan moet een **evidentie** zijn. De trajecten moeten veilig en aangenaam zijn. De bestemmingen goed gefaciliteerd. Hoe dit vandaag ruimtelijk vertaald is, wordt op de kwaliteitenkaart weergegeven.

Als je mensen wil samenbrengen in een publieke ruimte is **nabijheid van allerlei functies** essentieel. Als je te ver moet wandelen of fietsen om aan de school, winkel, stadhuis, koffiebar, park enz. te geraken, zal deze doelstelling niet gehaald worden. Als je wil dat mensen in het centrum blijven hangen, ook buiten evenementen, dan moeten we het ook als een **verblijfs- en ontmoetingsruimte inrichten**.

De biodiversiteits- en klimaatcrisis geven groen in wijken een belangrijke **nieuwe dimensie**. Groen is er niet enkel als decoratie of als begeleiding. Het speelt een **cruciale rol** in het **leefbaar** houden van **wijken** en kernen. Het zorgt voor een boost aan biodiversiteit, kan hittegolven draaglijk houden, de lucht verschoonen, water opnemen i.p.v. wegleiden...

Schoonheid mag niet vergeten worden in het debat. We zijn **mensen** en voelen ons beter als we **omringd** worden door **mooie dingen**. Mooie dingen willen we behouden, van lelijke dingen nemen we gemakkelijker afscheid. Esthetiek is dus belangrijk voor ons **welbehagen** en omdat we daardoor **zorgzamer** worden.

KWALITEITENKAART LEEFBUURTEN

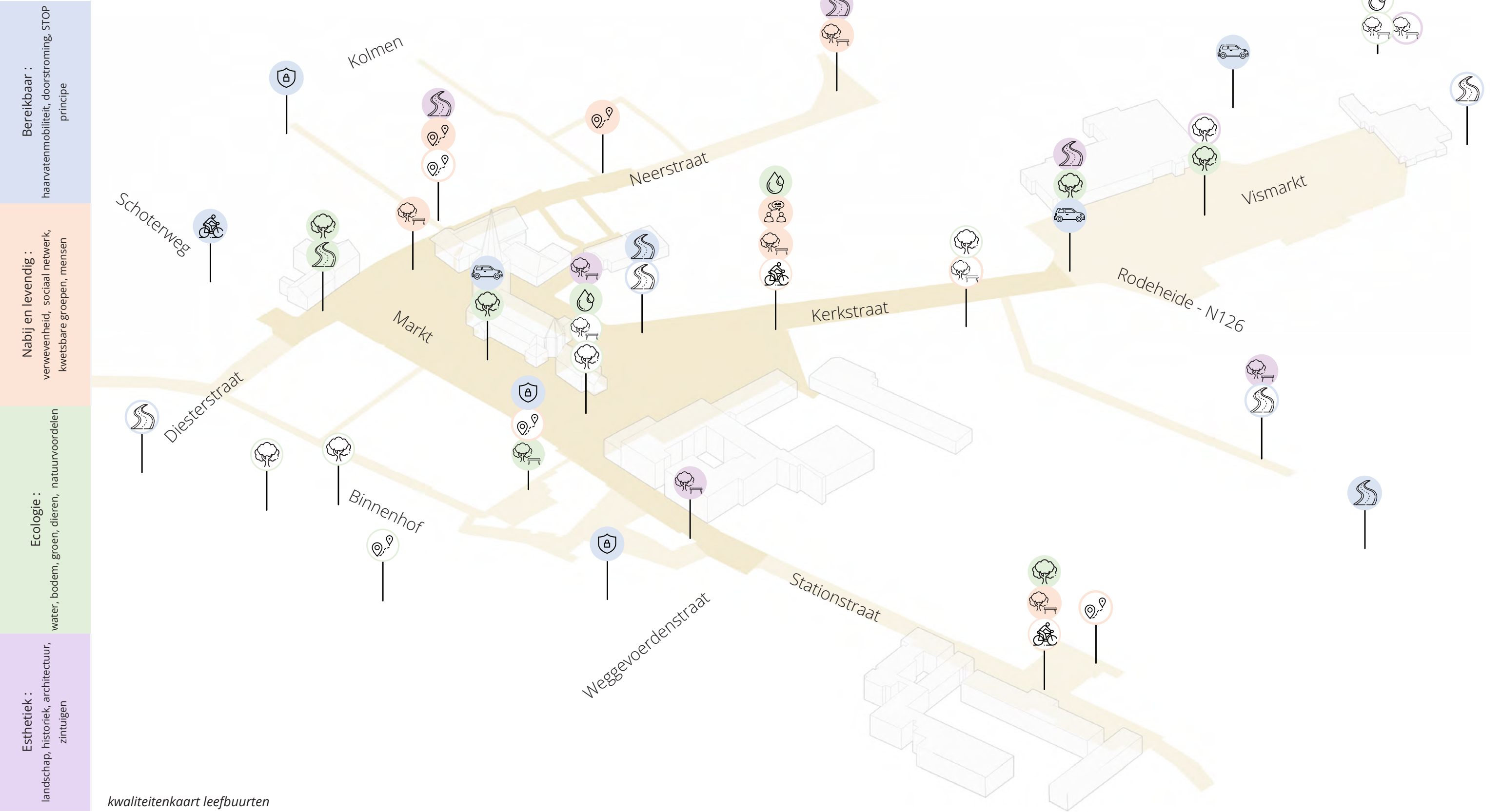
Op de kaart werden er **iconen** gekoppeld aan de plekken die al duiding geeft met de **aard** van de kwaliteit: groen, verkeer, inrichting, connectiviteit... Wil je meer te weten komen over een specifieke

sterkte of zwakte, dan kan je de kaart met **nummering** en bijhorende **tabel** consulteren. De waardering van elk element werd hier verder uitgeschreven.

sterktes

zwaktes

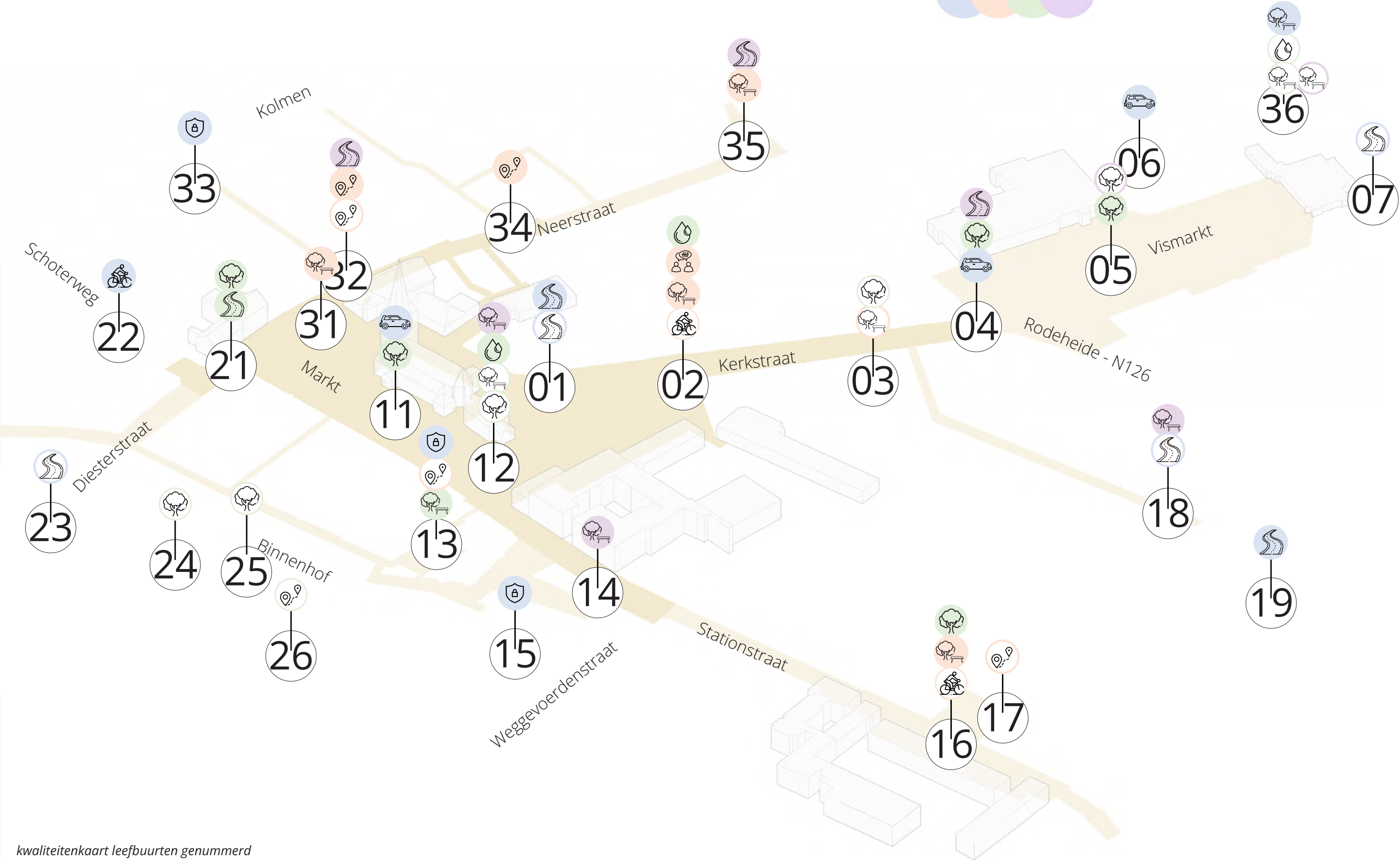

Bereikbaar :
haarvatenmobiliteit, doorstroming, STOP
principe

Nabij en levendig :
verwevenheid, sociaal netwerk,
kwetsbare groepen, mensen

Ecologie :
water, bodem, groen, dieren, natuurvoordelen

Esthetiek :
landschap, historiek, architectuur,
zintuigen

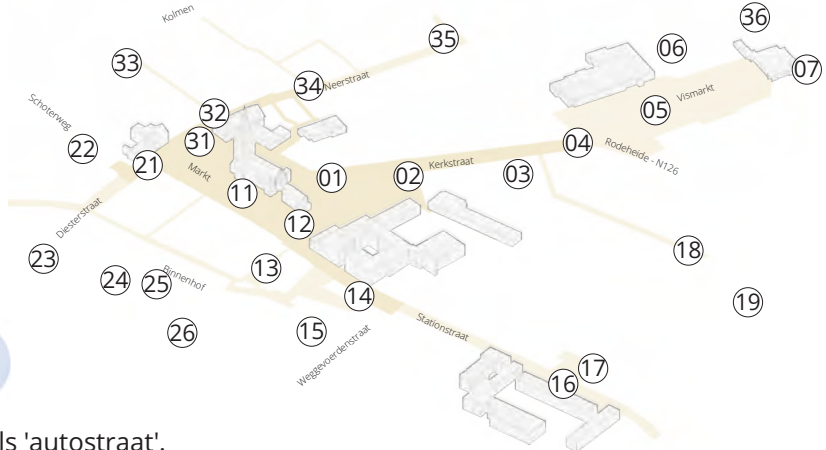

kwaliteitenkaart leefbuurten genummerd

TABEL KWALITEITENKAART LEEFBUURTEN

	Locatie	Sterktes
Bereikbaar : haarvatenmobiliteit, doorstroming, STOP principe	01	Kerkstraat als schoolstraat in teken van verkeersveiligheid.
	07	Beplanting en straatprofiel Hemelrijk zijn interessant.
	18	Wijken met interessante straatprofielen.
	23	Materialisering (alleen) suggereert wagens richting parking te rijden.
Nabij en levendig : verwevenheid, sociaal netwerk, kwetsbare groepen, mensen	02	Veel ouders zetten kinderen met de fiets af.
	03	Open ruimte kamers vragen om een (tijdelijk) gebruik als publieke ruimte.
	13, 17, 32	Trage wegen en wegels ideale doorsteken voor zachte weggebruiker.
	16	Veel scholieren komen en gaan met de fiets.
Ecologie : water, bodem, groen, dieren, natuurvoordelen	03	Meidoornhaag vol leven langs de Kerkstraat.
	12	Toe-eigening van de nieuwe groene plek aan de Witherenpastorie.
	12	Woordevolle solitaire boom en bomenrij
	24	Groene vinger tussen Diesterstraat en binnenhof.
	25	Groene aanblik van de parking door bomenraster.
	26	Verstopte wegel aan parking met 'grond' en 'groen' onder de voeten.
	36	Inrichting van speeltuin Kraanhof : banken, speeltuigen, expo water, ...
Esthetiek : landschap, historie, architectuur, zintuigen	05	Bomenbakken aan de vismarkt hebben interessante materialisering en vorm.
	36	Meubilair, inrichting en beplanting aan kraanhof
	36	Expliciete en minder expliciete speelgelegenheid aan Kraanhof

	Locatie	Zwaktes
	01	Kerkstraat in gebruik nog steeds als 'autostraat'.
	04, 06, 11	Waar auto's fysiek geraken parkeren ze zich, als het ware op de speelplaats of in 't café.
	13, 15, 33	Verprivatisering van 'semi' openbare ruimte.
	14	Geparkeerde auto's hinderen scholieren.
	19	Wandelen langs anonieme grijze achterkanten
	22	Fietsbeugels waar fietsen niet in passen.
	36	Onduidelijke (niet groene) toegang naar groene kamer.
	02	Kinderen ophalen en weg in plaats van rustig nakeuvelen of kinderen zien spelen.
	02	Op de muurtjes aan de kerkfabriek kan niet gezeten worden.
	16	Groot schoolplein voor de MAX school, maar wel erg leeg en stenig tijdens de schooluren
	31	Alle zitbanken aan de achterkant van de wekelijkse markt.
	32, 34	Leesbaarheid van onaantrekkelijke, stenige trage wegels kan beter.
	35	Onprettig aanvoelende publieke ruimte, banken zonder rugdekking.
	31	Alle zitbanken aan de achterkant van de wekelijkse markt.
	11	Keurige (grijze en) groene plint omheen Kerk.
	04, 05, 16	Veel plantvakken in verhoogde bakken
	12	Weinig plek voor 'open' water, aan Witherenpastorie erg artificieel water.
	21	Grind (en peuken) rond bomen in de boomroosters in plaats van groene open bodem.
	02	Veel verharding aan de ingang van de basisschool, stoeptegels van de speelplaats lopen door.
	04	Plantenkeuze, op veel plekken mono beplanting en niet gesloten bodem
	13	Gebruik als parking van kleine achterkamer met gesloten bodem (grind).
	21	Verwelkoming van bestuurders aan de rand van het dorp erg stenig, geen plek voor groen.
	04	Enorm veel borden en palen in de grote "groenbunkers" aan Kerkstraat.
	12	Vuile banken aan pleintje voor Witherenpastorie.
	14	praktische "dingen" als containers op in het oog springende plekken.
	14	Dorpsdeel rond 'winkelplein' voelt als een heel ander dorp dan het marktplein.
	18	Verschillende type banken/vuilbakken/fietsrekken/ ...
	32, 35	Veel paaltjes om auto's tegen te houden (zijn nodig).

GLOBALE CONCLUSIE OBSERVATIES EN KWALITEITENKAART

Voornaamste sterktes:

Er wordt duidelijk al **veel gefietst** in Tessenderlo, zeker door de schoolgaande jeugd. Veel oude wegels bestaan nog steeds in de vorm van stegen. Dit zorgt voor een heel **fijnmazig net** waar voetgangers en fietsers al gretig gebruik van maken. Bebouwing, aaneenschakeling van straten en pleintjes, bomen in tuinen, grootte van gebouwen zorgen voor een aangename en **menselijke maat** en zorgen voor een **aantrekkelijk dorpse sfeer**, zeker bij activiteiten als de wekelijkse markt. Er zijn heel mooie initiatieven rond biodiverse beplanting van bermen, kleine ontharding en uitbreiding speelweefsel. Al deze initiatieven tonen een duidelijke **wil tot verandering** en aanpassing, maar dit blijven nog wel kleine op zich staande projecten zonder weinig onderlinge samenhang.

Met de fiets zijn de dagelijkse boodschappen sneller gedaan dan met de auto. Onderweg pik ik lars op.

Voornaamste zwaktes:

De inzet van **groen** richt zich voornamelijk op decoratie, het **opleuken van een straat of plein**, of op de begeleiding van verkeersstromen. Het groen is afgebakend in kleine, vaak **verhoogde vakken**, en biedt dus weinig antwoorden op een aantal grote uitdagingen. Naast de zwakte die schuilt in de omgang met groen, is er de zwakte dat **verblijven en ontmoeten weinig ruimte** krijgt en nauwelijks gefaciliteerd wordt. Hoewel de potenties daarvoor groot zijn. Daarvoor lijkt de **dominantie** van de **auto**, die toegang heeft tot elke plek van markt en centrumstraten, te groot.

fotoreportage observaties juni - september 2023

7. concept vanuit het fundament

Elke plek heeft een fundament, gevormd door het **fysisch systeem** enerzijds en door een aantal fundamentele **menselijke ingrepen** anderzijds. Ze vormen een **basisstructuur** waarop Tessenderlo zich als woon- en handelskern ontwikkelde. De herstructurerings- en herinrichtingsopgave van het centrum **erkent** deze structuur, **herstelt** ze waar nodig, en **voegt toe** waar wenselijk.

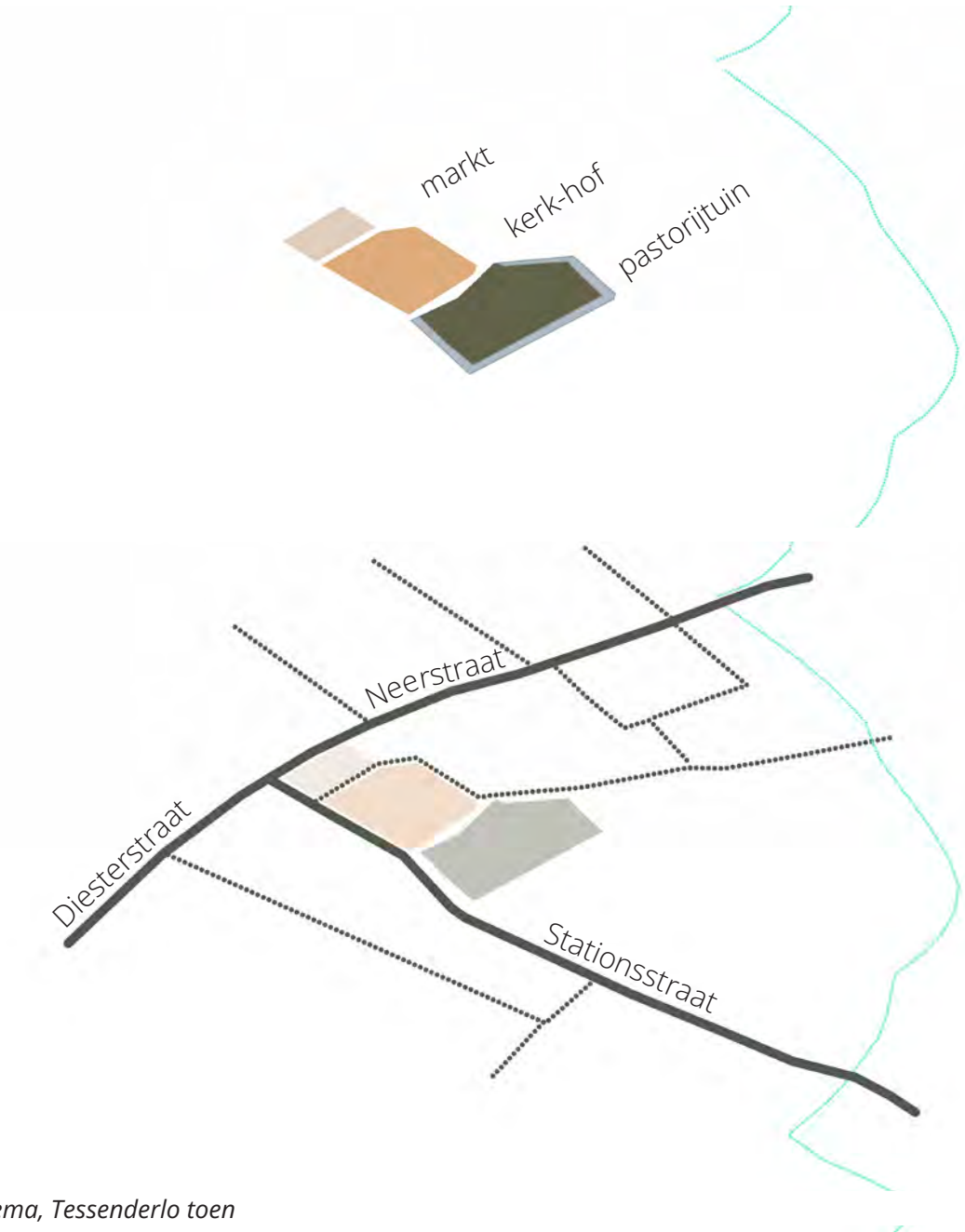
Tessenderlo toen:

De uitsnede uit de Atlas der buurtwegen uit ca.1845 geeft de basisstructuur heel helder weer. De basis is een **grid** gevormd door **wegen en wegels**. De meeste van de oude wegels is nog steeds in gebruik, ondertussen zijn ze straten, steegjes of open binnengebieden geworden. Ze zorgen voor een **goede doorwaadbaarheid** te voet of met de fiets en dragen bij aan de **aangename dorpse schaal** van Tessenderlo. Een schaal gericht op de mens. Het **bewaken en ondersteunen** van deze **menselijke schaal** is één van de doelstellingen binnen deze globale visie.

Drieluik van centrumruimtes:

In de noordoostelijke oksel van de twee hoofdwegen werd het **rechthoekige marktplein** voorzien, met daarnaast een kerk met daarrond een eveneens **rechthoekig kerk-hof**. Nog ten oosten daarvan lag de private pastorie met bijzonder grote **pastorijtuin of -weide**, omgeven door een **slotgracht**. Deze drie vormen een **drieluik markt---kerk-hof---pastorijtuin**. 3 ruimtes of kamers met **eigen karakter en functie**. Graag werken we verder op dit drieluik om er 3 samenhangende en toch duidelijk verschillende en complementaire publieke **centrumruimten** van te maken.

T-structuur als hoofdwegen in een rechthoekig grid

Ook de **T-structuur** die de hoofdstraten vandaag nog steeds vormen is duidelijk herkenbaar (Diesterstraat/ Neerstaat – Stationsstraat) Langs deze twee straten met hier en daar een verbreding ontstond en **groeide Tessenderlo**. De bebouwing liep van aan de **kruising tot aan de beek** die ten oosten en noorden van de kern liep en Tessenderlo voorzag van het nodige water. Vandaag is de beek ingebuisd. De Vismarkt ontstond pas later, aan de andere kant van de beek.

gestapeld schema, Tessenderlo toen

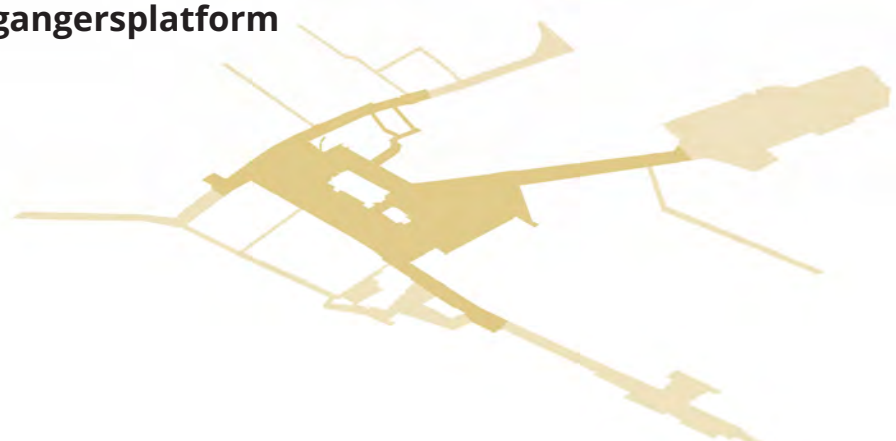
8. systeeminterventies

Sommige uitdagingen kunnen we niet oplossen met hier en daar een plek aan te pakken. Soms zijn systeemveranderingen noodzakelijk. Door **systemen als geheel** te benaderen en aan te pakken kunnen ze een **sleutelrol** in de **transformatie** van het gebruik en beleving van de publieke ruimte spelen. Zowel het **mobiliteits-, water- als groensysteem** spelen hier een sleutelrol.

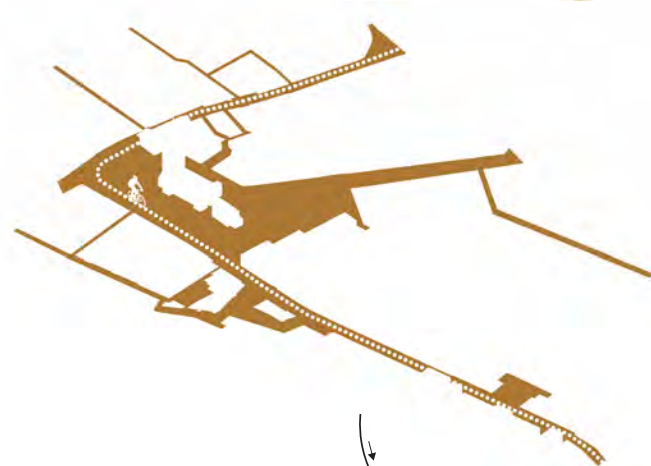
A. 'STOP' SCHIJNT NIEUW LICHT OP MOBILITEIT

Het STOP-principe wordt gebruikt bij slimme inplanning van mobiliteitsbeleid, waarbij de **prioriteit** eerst naar **Stappen**, dan **Trappen** (fiets), vervolgens **Openbaar** vervoer en dan pas naar Personenwagens gaat. Op die manier kan gewerkt worden aan een modal shift en tegelijk een veel **actievere en attractievere publieke ruimte**. Een ruimte gericht op mensen en verblijven.

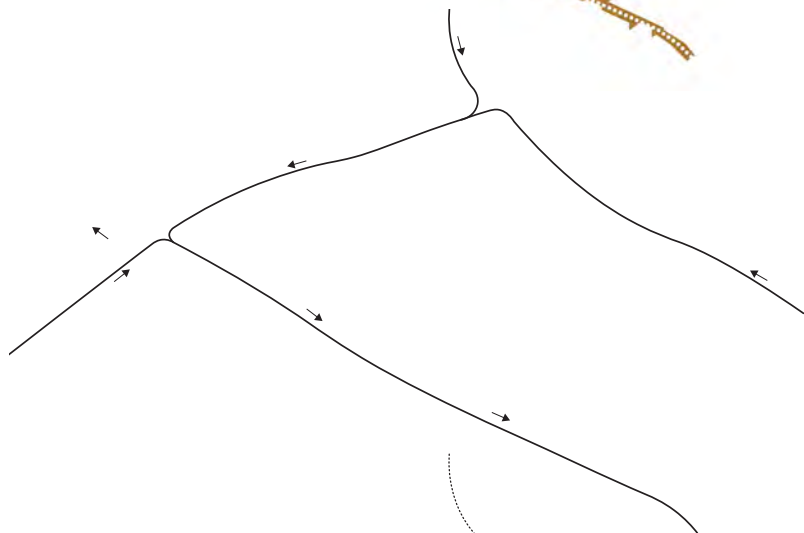
Stappen - voetgangersplatform

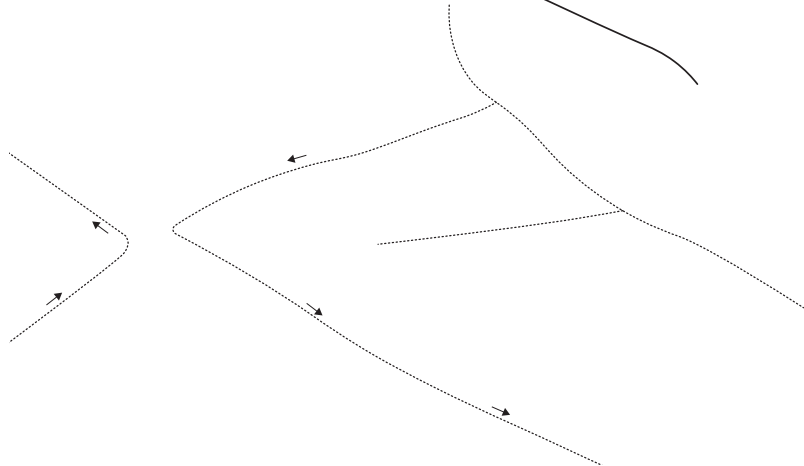
Trappen - schoolwijk

Openbaar vervoer

Personenwagen

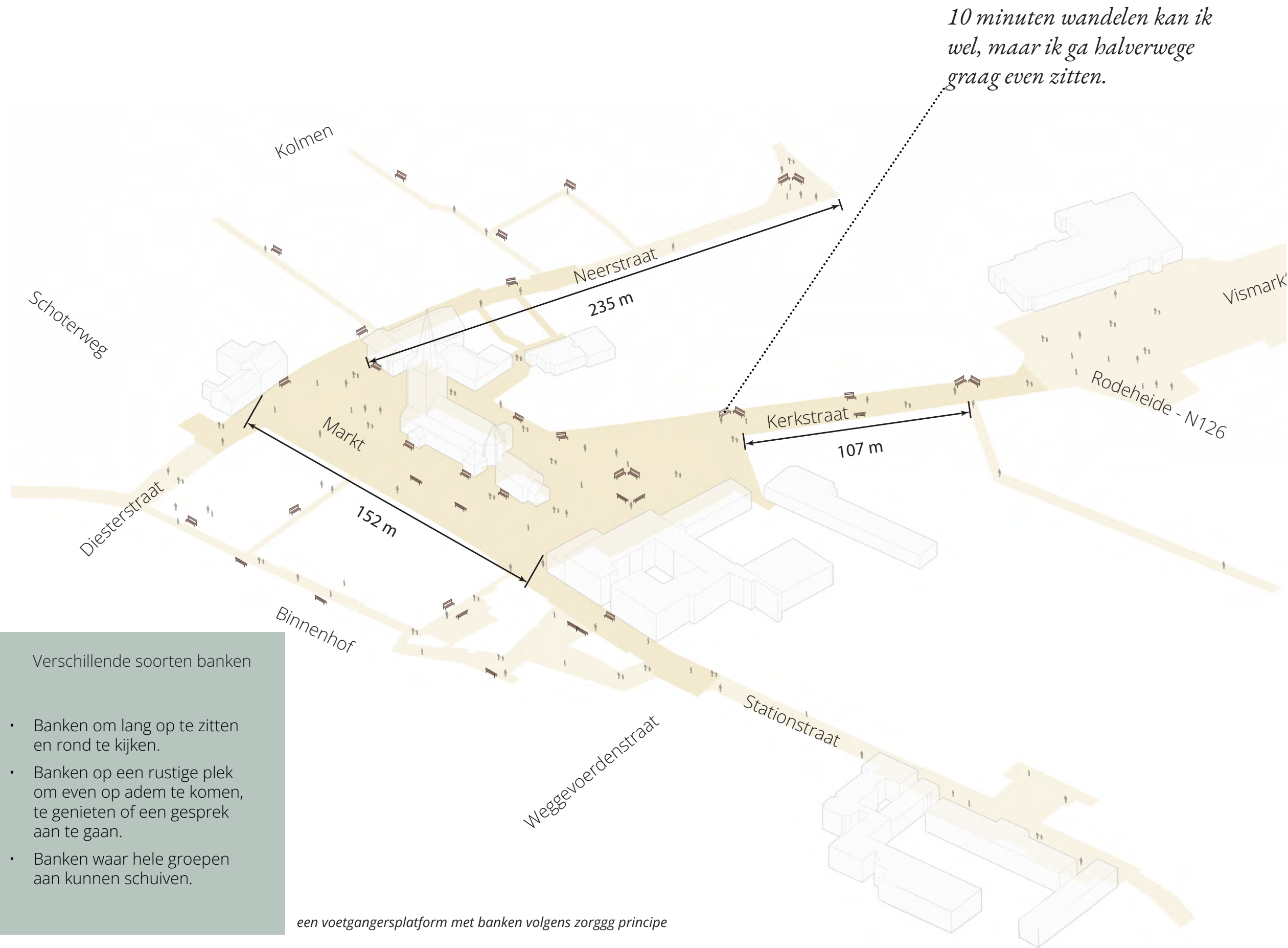

gestapeld schema, Tessenderlo klaar voor verdere modal shift

VOETGANGERSPLATFORM

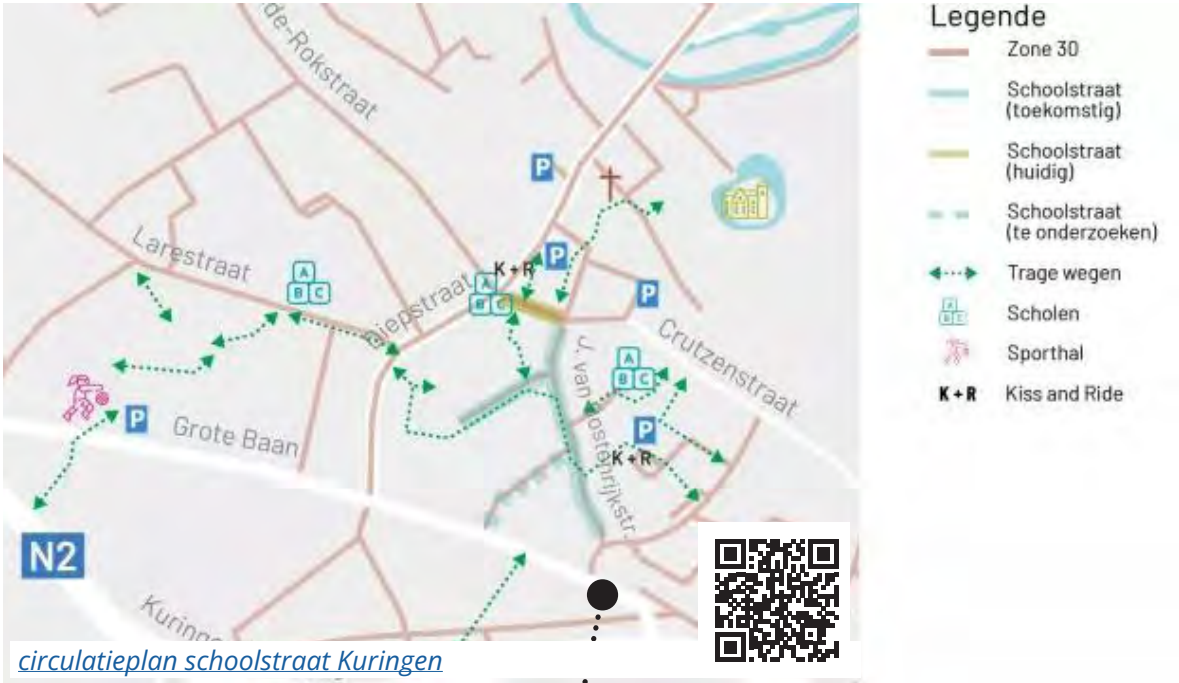
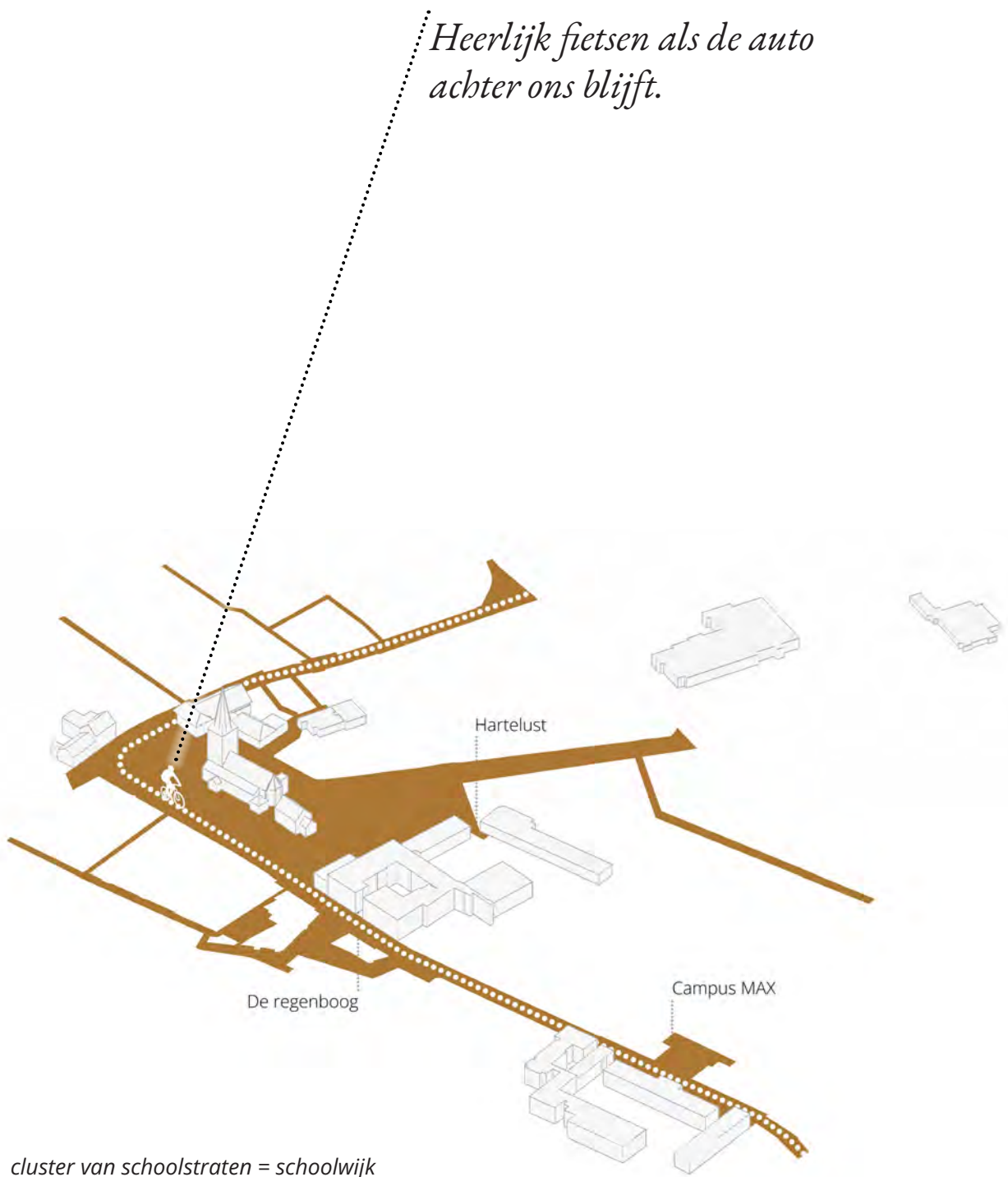
Als eerste kijken we dan ook naar wat volgens ons het voetgangersplatform moet worden van Tessenderlo. Waar liggen **functies dicht bij elkaar** en is de **mix groot**. Daar zetten we in op het faciliteren van de voetganger. Hij, zij, hen zijn hier de doelgebruikers. De voetganger heeft een fijnmazig netwerk nodig. Het is dan ook logisch dat **bestaande en nieuwe stegen** hier een heel belangrijke rol kunnen vervullen. Dit wil ook zeggen dat de inrichting zich ook in de eerste plaats naar deze gebruikers moet richten. Verhardingen moeten **comfortabel** zijn, met zo weinig mogelijk opstanden en obstakels. We mogen **niemand uitsluiten**. Mensen met een ernstige beperking moeten in het centrum geraken met de auto, maar anderen kunnen gerust een **eindje zelf stappen**. Ook wie niet al te goed te been is en toch de moeite doet om een stuk te voet af te leggen moet daarvoor beloond worden. Met een **tussenafstand** van maximaal **100m** wordt er een zitbankje voorzien. Dat is de helft van de afstand die op de meeste plaatsen als norm wordt gehanteerd. Banken zijn comfortabel en volgens het **zorggg-principe** geplaatst.

ZORGGG principe banken	Verschillende soorten banken
• Zicht • Oriëntatie • Rugdekking • Groen • Goed • Gezellig	• Banken om lang op te zitten en rond te kijken. • Banken op een rustige plek om even op adem te komen, te genieten of een gesprek aan te gaan. • Banken waar hele groepen aan kunnen schuiven.

FIETSEN IN SCHOOLWIJK CENTRUM

Fietzers willen we trakteren door de inrichting van een schoolwijk. Een **schoolwijk** is als een meer bekende **schoolstraat**. Een straat en in dit geval een wijk (**cluster van straten**) die bij start en einde van de school een half uur **autovrij** wordt gemaakt, waardoor de fietser, maar ook de voetganger in alle veiligheid, comfort en rust op zijn bestemming -de school- geraakt. Een voorbeeld hiervan is de schoolwijk in Kuringen bij Hasselt, waarvan hiernaast een afbeelding.

FIETSER FACILITEREN

Ook wordt de fietser gefaciliteerd met voldoende **fietsenstallingen** : **nietjes** op korte afstanden, overdekte **stallingen** op Markt en Vismarkt en een **fietsherstelplek**. Bij de scholen, waar kort veel fietsen samen komen worden **fietsparkeervakken** voorzien waar kort de fiets gezet mag worden. Verder moet de inbouw van filters ervoor zorgen dat **ook buiten de schoolstraat-uren** het aantal **auto's beperkt** blijft.

- park en ga - parkeervak
- kort parkeren - minimum 3 fietsnietjes
- lang parkeren, deelfietsen en service point
- niet publieke stalling

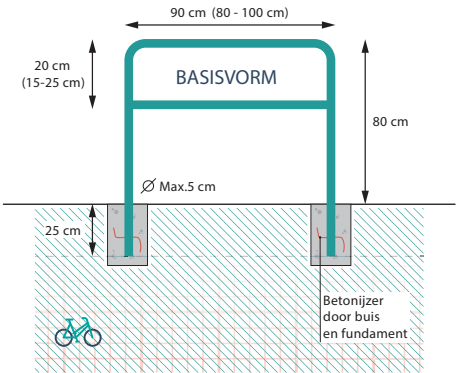
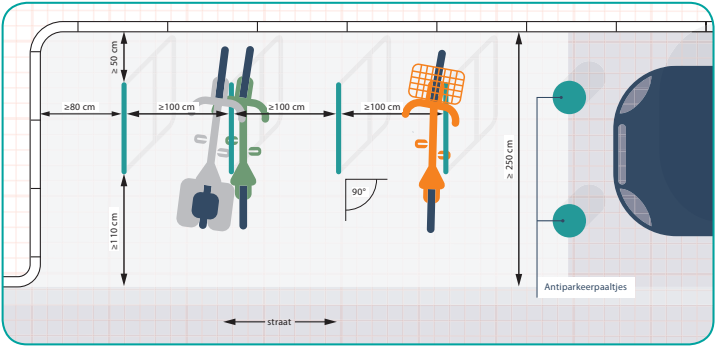
faciliteiten voor fietsers (parkeren, stallen, herstellen)

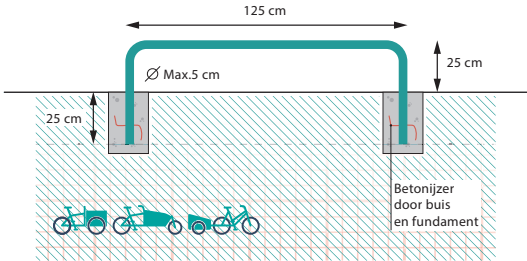
Poperinge, watou, Luifel

Nijmegen, kort parkeren vak

BUITENMAATSE FIETSEN
Buitenmaatse fietsen kunnen goed zonder hulp zelfstandig blijven staan. Omdat deze fietsbeugel veel lager is, ontmoedigt hij gebruik door standaardfietsen en kunnen buitenmaatse fietsen toch goed verankerd worden.

Fietsberaad, De Fietsmaat: maatvoering fietsenstallingen

PERFORMANT OPENBAAR VERVOER

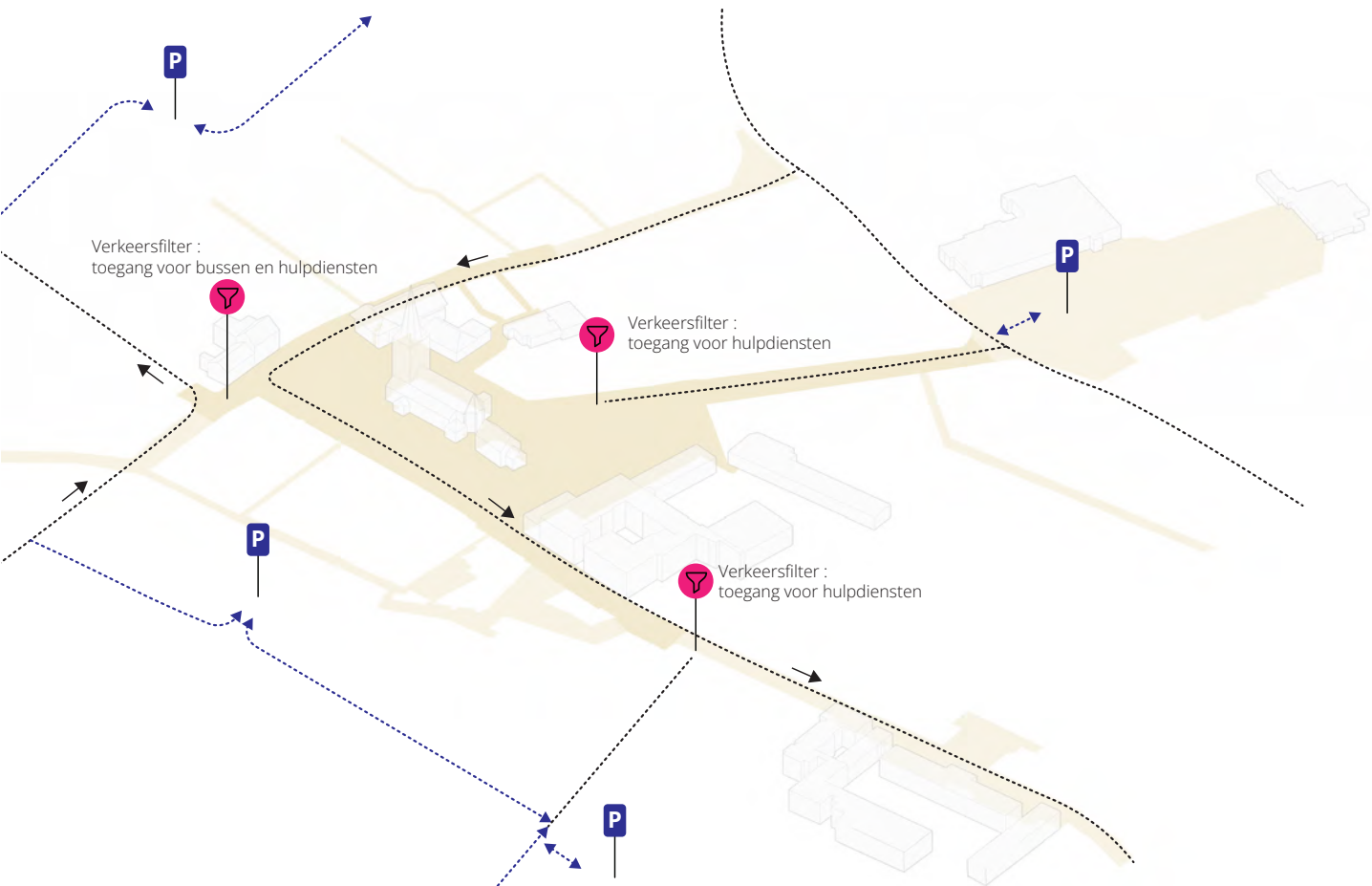
Bereikbaarheid voor iedereen is een uitgangspunt. De optie om van de Vismarkthalte ook enige centrumhalte te maken is onderzocht. Maar dit zou o.a. te veel omrijdbewegingen genereren, verder zou de afstand tot Schoolcampus Russelberg erg groot worden. Tenslotte zou dit betekenen dat het centrum beter bereikbaar blijft met de auto dan met de bus, wat mensen die geen auto kunnen of willen hebben benadeeld. Dat terwijl we een **centrum** willen maken **voor iedereen**, een centrum voor ontmoetingen tussen alle generaties en bevolkingsgroepen. Een centrum dat je **even vlot met bus, als auto** bereikt. Vandaar dat de halte op de Markt behouden blijft. Aangezien het grote aantal jongeren dat hier opstapt en vaak een tijdje moet wachten stellen we voor een **luifel** te voorzien waar voldoende mensen droog kunnen staan.

openbaar vervoer

CENTRUMPARKINGS VOOR PERSONENWAGENS

Ook blijft het centrum vlot bereikbaar met de auto. **Bereikbaarheid is niet het zelfde als passage.** Het centrum en de **lokale handel** moeten **vlot te bereiken** zijn, **passanten weren** we. Bestuurders die het centrum niet als bestemming hebben moeten hier niet rijden en de **plaats en comfort van de fietser of voetganger** innemen. Daarom bouwen we filters in die het autoverkeer sturen en zo het doorgaand verkeer eruit halen. Ook parkeren voor korte boodschappen moet mogelijk blijven, een **voldoende** aantal **langsparkeerplaatsen** blijft behouden en omgezet naar een regime van kortparkeren. Een volledig overzicht van dit circulatievoorstel krijg je in de studie mobiliteitstoets.

bereikbare centumparkings en verkeersfilters

B. GROENE INFRASTRUCTUUR STUURT WATER EN BIOTIEK

Ook **ecologie, bodem en water** benaderen we als een **samenhangend systeem**, alleen zo kunnen we grotere uitdagingen als klimaatverandering en verlies aan biodiversiteit effectief aangaan. Deze benadering beschouwd groen niet langer als decoratie, ook niet enkel als structuur, maar wel als een **performante infrastructuur**. Een infrastructuur die vele mogelijke winsten kan ontsluiten. Zo bieden we een sterk **antwoord** op de problematieken van **hittestress, droogte, overstromingen en biodiversiteitsverlies**.

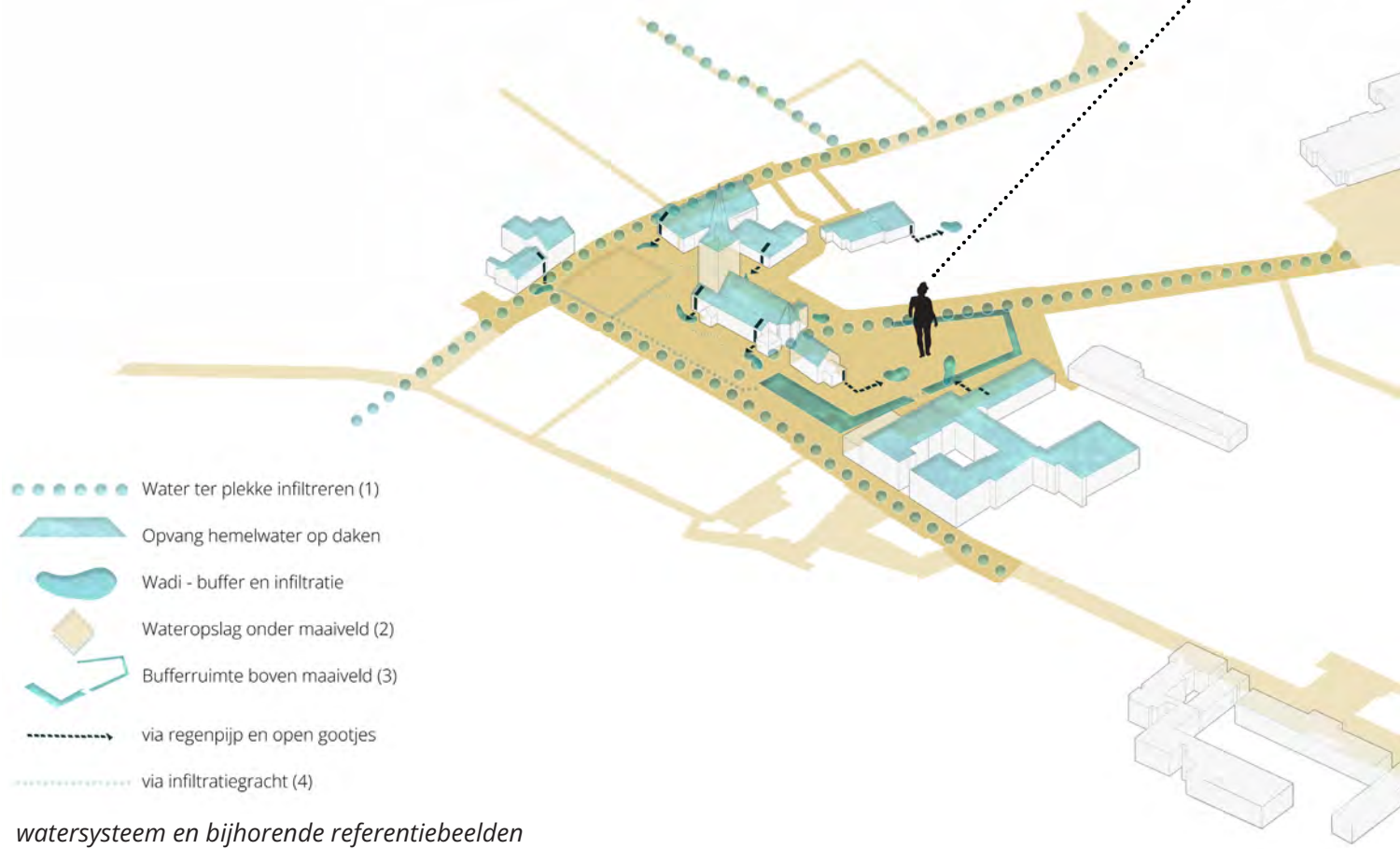

visie op de opdracht, wedstrijdbeeld

WATER ALS GRONDSTOF IN EEN SYSTEEM

Zonder water geen leven, zonder voldoende water doorheen het jaar, geen weelderig leven. Water is dan ook een basisbouwsteen waar we zorgvuldig mee om moeten gaan. Dat doen we door zoveel mogelijk afstromend water te **ontkoppelen** van de riolering, ter plaatsen te houden en te laten **infiltreren**. De infiltratiezones nemen verschillende vormen aan waarbij een voorkeur gegeven wordt aan **zichtbare, verdiepte, beplante zones**. Het gebufferde water ter plaatsen laten infiltreren is de eerste prioriteit, **planten helpen ons** daarbij. Ze nemen niet enkel een deel van het water op, ze zorgen er ook voor dat water naar de dieper gelegen bodemlagen doorsijpelt.

Vorige zomer hebben we een waterbom over ons heen gekregen. Het was de eerste keer dat de verdiepte voortuin van de pastorie onder water stond.

1
2

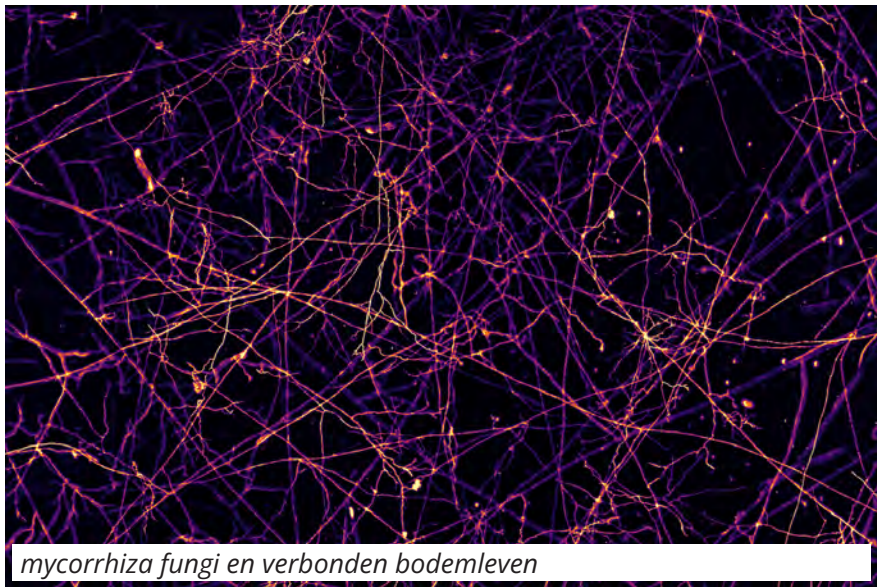

3
4

VERBONDEN BODEM STERKERE BIOTIEK

De helft van planten en bomen zit **onder de grond**. Ze hebben dus naast water ook ruimte en zuurstof nodig. Zo **groot** mogelijke **onverharde** plantzones moet dus het streven zijn.

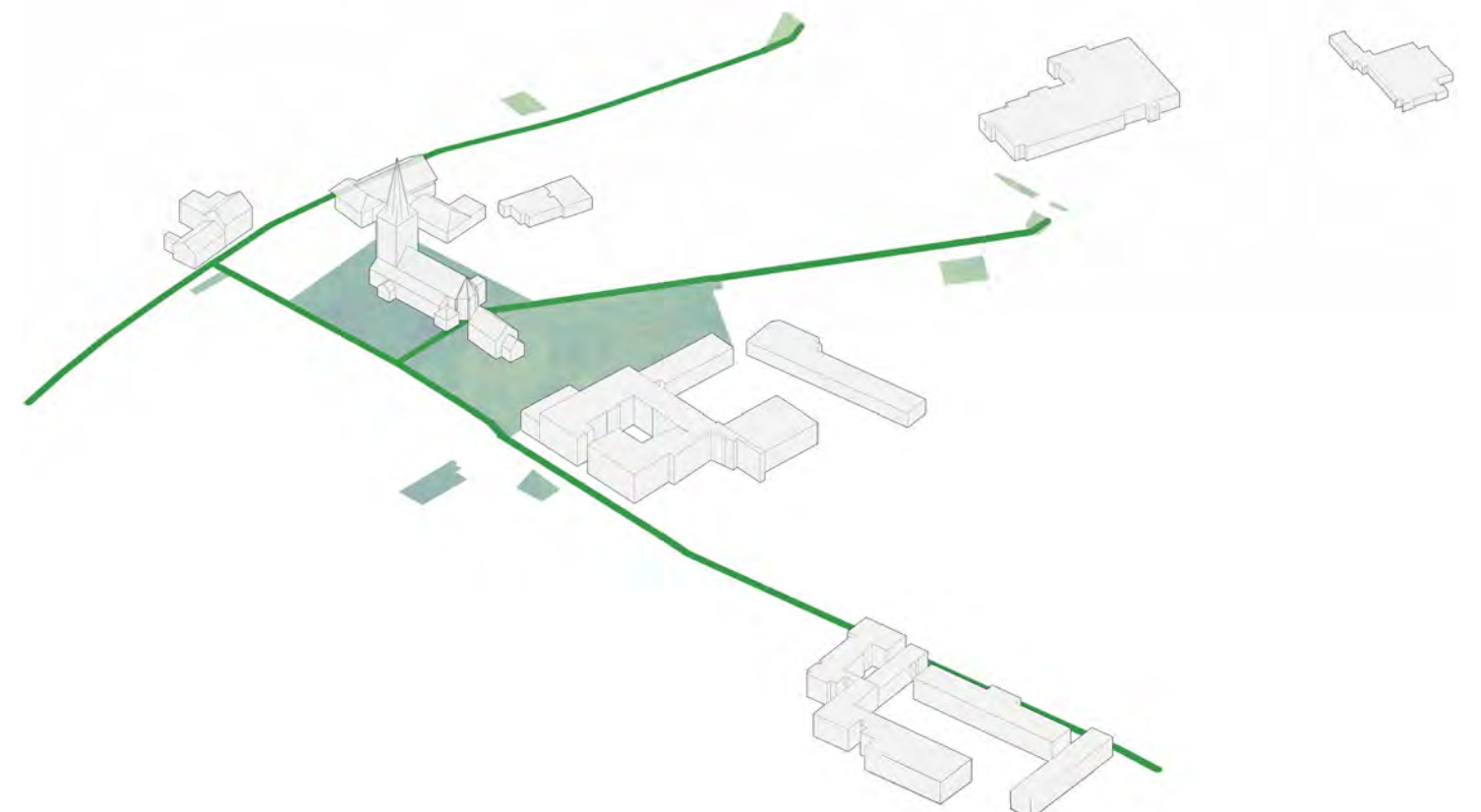

Waar toch verharding noodzakelijk is, wordt geïnvesteerd in de kunstmatige aanleg van een **“tweede maaiveld”** zoals op onderstaand beeld is weergegeven. Maar om een echt weelderig gedijende plantengemeenschap te ontwikkelen en in stand te houden moeten ook de **wortels en het bodemleven** ertussen met elkaar **verbonden** worden. Hoe groter dit systeem, hoe robuuster en beter bestand tegen ziekten, plagen, uitputting... In Tessenderlo willen we het groen alle kansen bieden en zorgen we ervoor dat de bodem maximaal met elkaar verbonden wordt.

Met meer ruimte aan onze voeten zijn we nu een verbonden systeem en maken we de andere bomen en planten sterker.

Waar twee grote plantvakken doorsneden moeten worden met verharding wordt plaatselijk een **brugje over de bodem** of een “tweede maaiveld” voorzien. Groen is niet langer een decor, de verbonden bodem maakt van de combinatie water, bodem en vegetatie een **robuuste groene infrastructuur**.

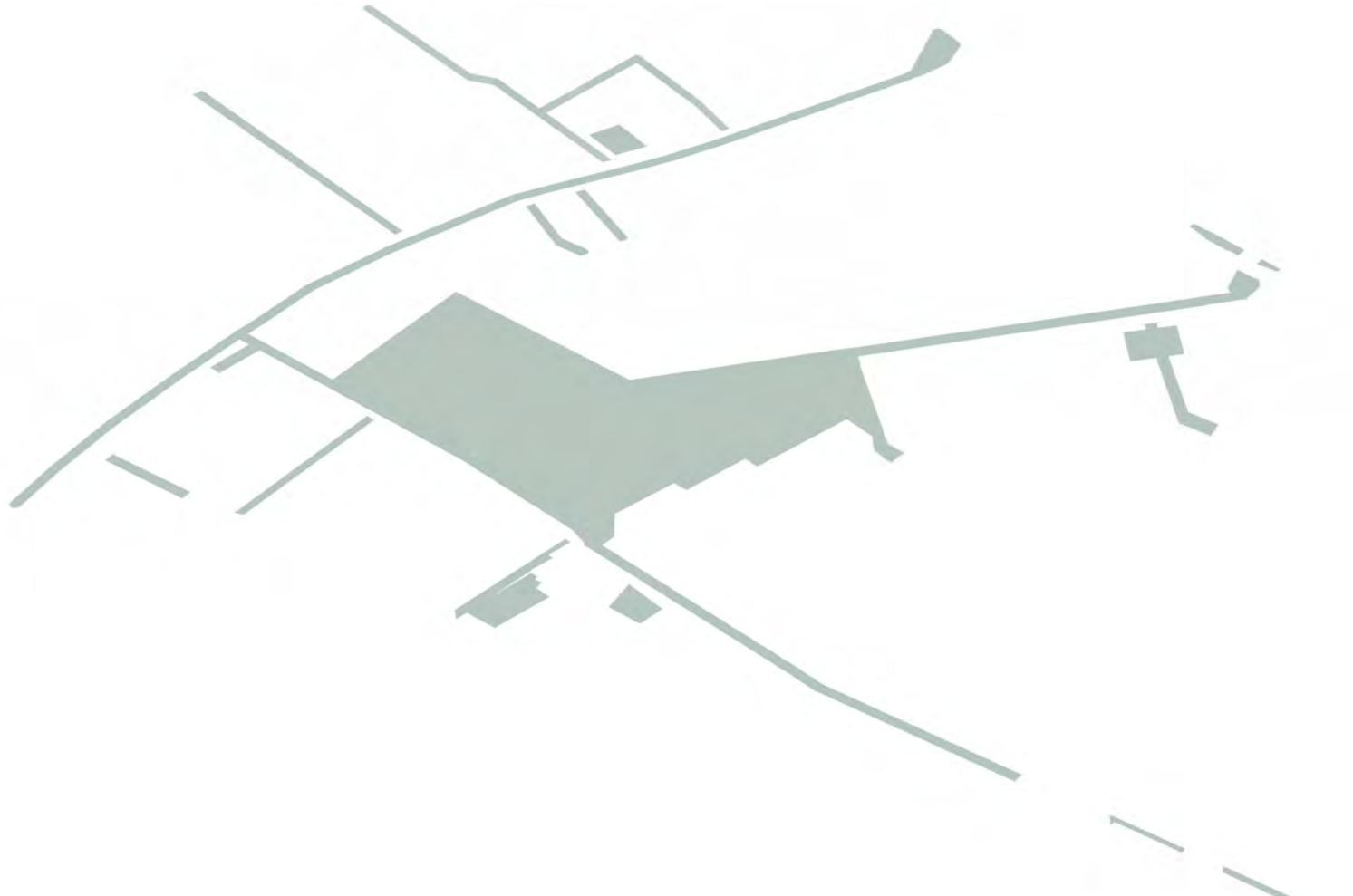
robuuste groene infrastructuur met verbonden bodem

C. 'GROEN TENZIJ' TRANSFORMEERT LEEFPLEKKEN

Dit ontwerpprincipe **draait** de **traditionele logica om**, met als doel het maximum aan ruimte onverhard te maken of te laten. Traditioneel verhardden we onze stedelijke publieke ruimte. Daar halen we dan, waar het esthetisch wenselijk is, **een aantal “eilanden” uit** om te vergroenen. Door die logica om te draaien komt de prioriteit op het groen te liggen. **Alles is groen en onverhard**, tenzij het niet anders kan. Bijvoorbeeld om fietsers of auto's over te laten rijden, een speelfontein te maken, een marktkraam te plaatsen... **Verhardingen** zijn dan **eilanden en paden** in een **groene omgeving**. Dit ontwerpprincipe maximaliseert het groen en draagt bij aan de idee om de bodem maximaal te verbinden.

gestalt wetten, combinatie van elementen die invloed heeft op het geheel dat we waarnemen

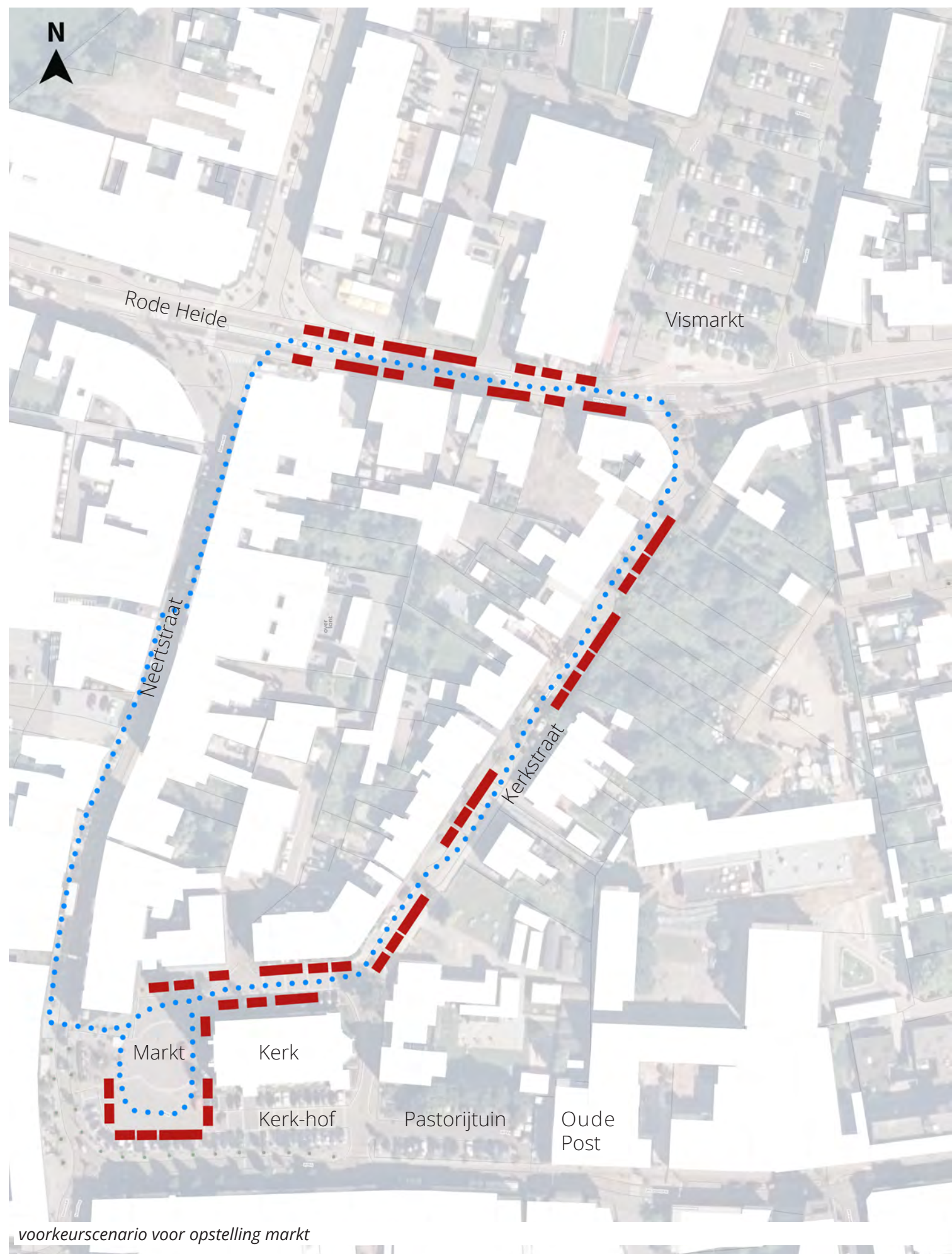
groen tenzij, alles groen en onverhard, de groene omgeving van verharde eilanden en paden

9. integratie bepalende programma's

Een aantal programma's zijn bepalend voor de organisatie, de maatvoering en inrichting van de publieke ruimte.

In Tessenderlo zijn dat de **routes** van het openbaar **busvervoer**, de **autobereikbaarheid**, de **weekmarkt** en de halfjaarlijkse **kermis**. Omdat die twee laatste zeer bepalend zijn voor het aandeel verharding dat nodig is, maar eigenlijk slechts een tijdelijk gebruik kennen, hebben we ze onderworpen aan een **scenario-onderzoek**. De onderzoeksvraag was of we door een herorganisatie de **impact** van deze **activiteiten** kunnen **verkleinen**. De voorkeursscenario's van dit deelonderzoek worden hierna besproken en beargumenteerd.

A. OPSTELLING MARKT

voorkeurscenario voor opstelling markt

Onderzoeksvraag:

Hoe kunnen we Markt en Kerk-hof, de hele ruimte tussen de Neerstraat en Oude Post, maximaal **vrij houden voor groen** en verblijven en toch de **weekmarkt** als een belangrijk economisch maar ook sociaal relevante activiteit **in het centrum houden**?

Een ontwerpend onderzoek rond deze centrale vraag leidde tot een **voorkeurscenario**:

- De zone die altijd markt is geweest, ten westen van de Kerk (Markt) blijft behouden voor ceremonies, evenementen en hier kan dus ook de weekmarkt blijven plaatsvinden. **Markt blijft het hart van de markt**
- Ook de **Kerkstraat** blijft behouden als **plaats** voor de **weekmarkt**. Hier is de uitdaging ondanks dit programmapunt toch een groene straat te realiseren. Dit wordt later in detail besproken.
- Om de plaatsen die verloren gaan ten zuiden van Kerk en Pastorij te compenseren keken we naar De **Neerstraat**, **Vismarkt** en de **Rode Heide**. 3 scenario's van het deelonderzoek:
 - De **Neerstraat** bleek **geen optie** omdat ook tijdens de weekmarkt het centrum bereikbaar moet blijven, in de eerste plaats voor het openbaar busverkeer.
 - De inschakeling van de **Vismarkt** betekent dan weer dat de markt in twee delen gesplitst wordt aan beide zijden van de N126. Bovendien zou er in dit scenario een tekort aan parkeerplaatsen ontstaan. De Vismarkt is samen met het Binnenhof de **belangrijkste opvangparking** voor bezoekers van de weekmarkt.
 - Een **Rode Heide** die een halve dag afgesloten wordt, lijkt de **beste optie**. Deze opstelling werd reeds in het verleden met succes en met weinig problemen toegepast. Het zorgt bovendien voor het betrekken van de Neerstraat en diens handelaars in een **wandelrondje weekmarkt**.
- Een groei van het aantal marktkramen is niet te verwachten. Indien net een krimp plaatsvindt kan de markt zich op termijn terugplooiën op Markt en Kerkstraat: een **compacte markt in het centrum, opgespannen tussen twee centrumparkings**.

B. OPSTELLING KERMIS

voorkeursscenario voor opstelling kermis

Onderzoeksvraag:

Ook de **Kermis** is een evenement dat traditioneel **verbonden** is aan het **dorpsleven** en een plaats verdient in het centrum. Kermissen kenden wel een evolutie naar steeds grotere en zwaardere attracties waardoor de Kermis vandaag vaak een grote impact heeft op de ruimte en de inrichting ervan. Hoe zorgen we voor **één kermis** die **niet bepalend is voor** hoe de publieke ruimte verdeeld wordt de **rest van het jaar**?

Een ontwerpend onderzoek rond deze centrale vraag leidde tot een **voorkeursscenario**:

- De optie om **Rode Heide** in te zetten geldt hier niet aangezien de Kermis een aantal dagen duurt. Een dagen lange afsluiting van Rode Heide zal **te veel verkeershinder** in de omgeving veroorzaken.
- Voor de Kermis wordt dus wel gekeken naar de **Vismarkt**. Hier is voldoende ruimte voor de **grotere kramen en attracties**.
- Op de **markt** moet zeker een kindvriendelijke **publiekstrekker** als paardenmolen of zweefmolen blijven.
- Een Kermis op twee locaties werkt niet en het is een evenement dat mensen naar de lokale Horeca in het centrum hoort te trekken. Daarom moeten we **ook de Kerkstraat inzetten** als onderdeel van de Kermis. De kraampjes hier moeten mensen die willen eten of drinken **naar het centrum lokken**. Het is de ideale plek voor een aantal kleinere attracties die voor levendigheid zorgen en voor wat foodtrucks die de **voorzet** geven van een **langer verblijf in het centrum**.

10. type inrichtingen

In deze nota leggen we een globale visie neer. Dit is nog geen detailontwerp voor de hele centrumruimte, maar hier wordt wel **meegegeven waaraan dat definitieve detailontwerp moet voldoen**. Het geeft de **krijtlijnen en spelregels** mee waarbinnen verder ontworpen wordt. Voor een aantal lineaire ruimtes stelden we een **typeprofiel** op.

A. STEGEN EN DOORSTEEKEN

Een eerste groep van lineaire ruimtes zijn de stegen en doorsteken. Ze maken het **netwerk** voor de **voetganger fijnmaziger** en zorgen voor een heel **menselijke schaal**. Voor de stegen stellen we een strategie voor die enerzijds moet zorgen voor **herkenbaarheid** en comfort als publieke verbinding, en anderzijds ook extra aandacht schenkt aan het **specifieke karakter**, de eigenheid van elk van deze stegen afzonderlijk. Elke steeg zal dus een aantal **generieke** en een aantal **specifieke kenmerken** bevatten:

a

doorsteek tussen Neerstraat en Kolmen
(langs bakker en atelier Bormans)

b

doorsteek tussen Diesterstraat en Binnenhof
(diestersteegje langs apotheek Put)

c

doorsteek tussen Binnenhof en Pastorijtuin
(langs Chill Out café) tijdelijke inrichting

Generieke:

Deze kenmerken zorgen voor een samenhangende beeldkwaliteit.

- 1. Zo gebruiken we dezelfde **bankjes**, een zelfde aankondiging bij de toegangen.
- 2. Bij voorkeur wordt de **verharding** van stoep of plein waarop het steegje **aansluit doorgetrokken**.
- 3. De stegen zijn vaak donker. We stellen voor ze op te lichten door centraal een **lichtsnoer** op te hangen. Een snoer of prikkabel met kleine lampjes zorgt voor een speels karakter en benadrukt nog eens de **mensenmaat**.
- 4. De stegen worden maximaal onthard. Aan de randen wordt steeds een strook voorzien om **beplanting** aan te brengen, waar mogelijk wordt met **klimplanten** gewerkt.
- 5. In stegen waar ook nog sporadisch een auto moet in kunnen, stellen we voor een **overrijdbare zone** te voorzien. Deze ontstaat door de verharding van een **brede open voeg** te voorzien en hier een aangepast en divers zaadmengsel in te zaaien.

Specifieke:

Elke steeg heeft ook een eigen karakter, een eigen verhaal te vertellen. Die specifieke **eigenheid** kan gelinkt zijn aan de naam, de **ontstaansgeschiedenis** of de **functies** die vandaag de dag aan de steeg gelegen zijn.

- 6. Op blinde muren kunnen **muurschilderingen** aangebracht worden die niet enkel de straat decoreren, maar ook het **verhaal** van de steeg kunnen **vertellen**, ook andere kunstzinnige ingrepen kunnen de eigenheid van de steeg in de verf zetten.
- 7. De oriëntatie en het beschikbare licht in elke steeg is verschillend, hier kan op ingespeeld worden met **aangepaste beplanting**, zo krijgt ook elke steeg een eigen groene uitstraling.

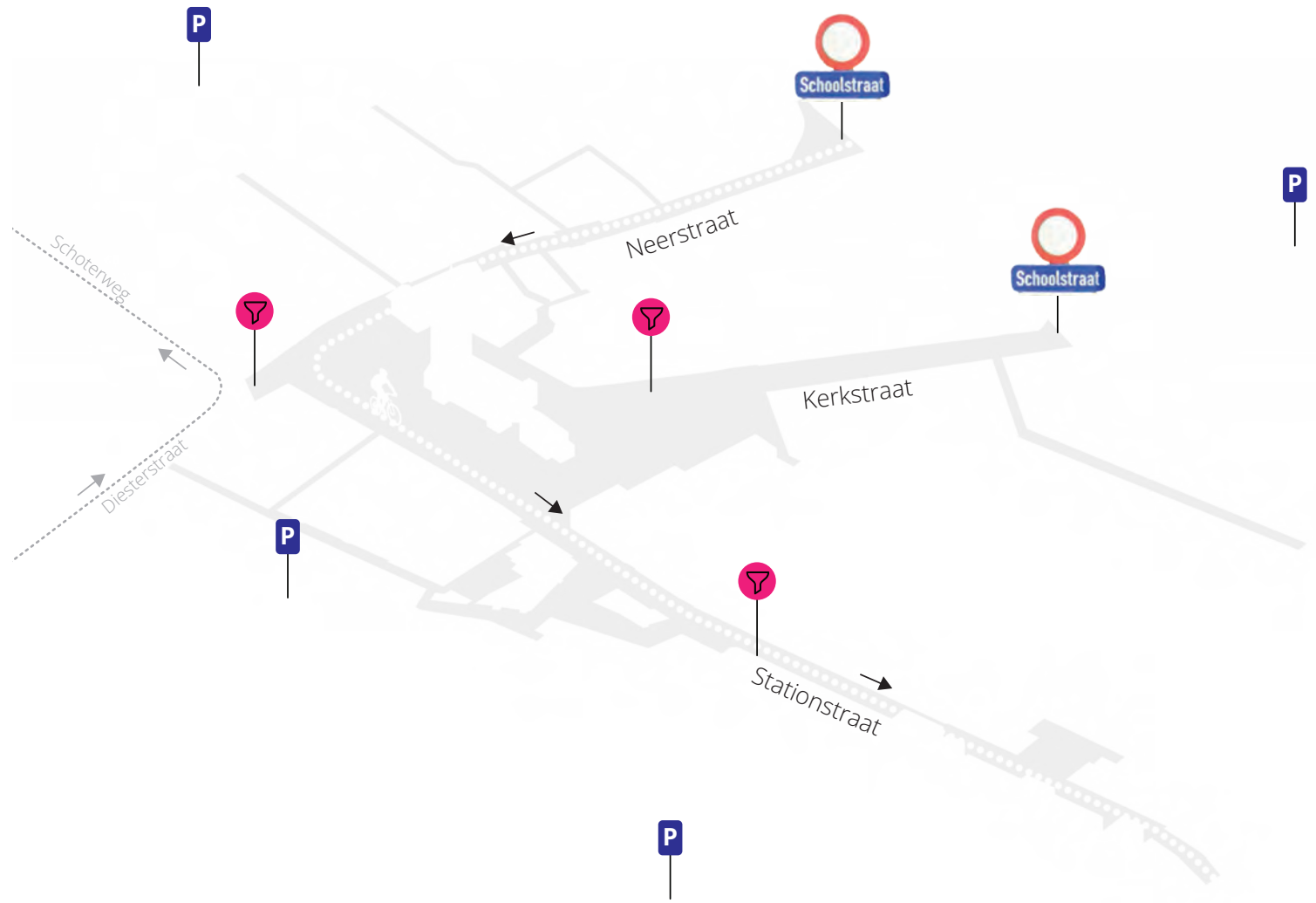
referentiebeelden van stegen in resp. Fort Collins (USA) en Roeselare

Was een goeie keuze om op een appartement in Kolmen te komen wonen, via dit steegje staan we meteen op de Markt.

B. STRAATPROFIELEN

Een groot aandeel van de publieke ruimte in kernen bestaat uit **straten**. Ze spelen dan ook een **belangrijke rol** in het **functioneren** en **beleven** van een centrum. Het visiegebied bevat zo een aantal straten. De meeste hiervan werden nog recent heraangelegd. Het **nieuwe circulatieplan** ontlast deze straten van overmatig autoverkeer. In de **Diesterstraat** is deze ontlasting het kleinste, buiten het vergroten van de boomplantzones stellen we geen ingrepen voor. Als het centrum één aanééngesloten fiets(straat)zone wordt is een fietspad in een ander materiaal niet meer nodig, al zeker niet als het centrum ook een **schoolwijk** wordt. De straten die geheel of gedeeltelijk in het projectgebied gelegen zijn (Neerstraat, Kerkstraat en Stationstraat) zouden een veel grotere **ontlasting van doorgaand of zoekend autoverkeer** moeten krijgen na het invoeren van het nieuwe circulatieplan. Dit biedt kansen voor een **herinrichting** in functie van een betere **verblijfskwaliteit** en meer ruimte voor **groen**.

voorstel aangepakte straten ifv verblijfskwaliteit en groen

KERKSTRAAT

Ter hoogte van de Kerk wordt een **filter** ingesteld. Auto's kunnen hier niet meer doorrijden en de straat zal ook geen parkeercluster meer bedienen. Enkel auto's die de **straat als bestemming** hebben zullen er nog gebruik van maken. Dit maakt het mogelijk de hele straat te herdenken.

De straat kan dus een echt **erf** worden waar volop ingezet kan worden op bijkomend groen. Randvoorwaarde hier is wel dat een deel van de **markt en kleinere kramen van de kermis** er nog terecht moeten kunnen. In een erf is het wenselijk dat alle weggebruikers dezelfde ruimte delen. We voorzien een **gebruiksbreedte van 370cm**. Zo kunnen een fietser en auto elkaar nog zonder problemen kruisen. Een **overrijdbare rand (70cm)** in grasdallen of kasseien met **open grasvoeg** zorgen ervoor dat grotere voertuigen elkaar nog kunnen kruisen. Kramen kunnen zich dan opstellen met nog voldoende **ruimte voor wachtende klanten en passanten**. Op korte termijn kan hier ook nog bewonersparkeren op deze strook toegelaten worden. Op het moment dat er in de straat een nieuwe grotere woonontwikkeling gerealiseerd wordt, kunnen de nodige bewonersparkeerplaatsen hier in opgenomen worden. De rest van de straat kan, met uitzondering van de inritten en paden naar voordeuren onthard en vergroend worden. **Verlaagde plantvakken** zorgen er ook voor dat **water** hier kan verzamelen, infiltreren en opgenomen worden door planten. Beplanting is zeer divers, zowel in de lage beplanting als in de houtige gewassen en bomen. De Kerkstraat wordt een **weelderige tuinstraat**. De entree naar een groen Dekenijplein en Kerk-hof.

De kinderen willen altijd tussen het groen lopen, ik kies om op de comfortabele verhading te blijven.

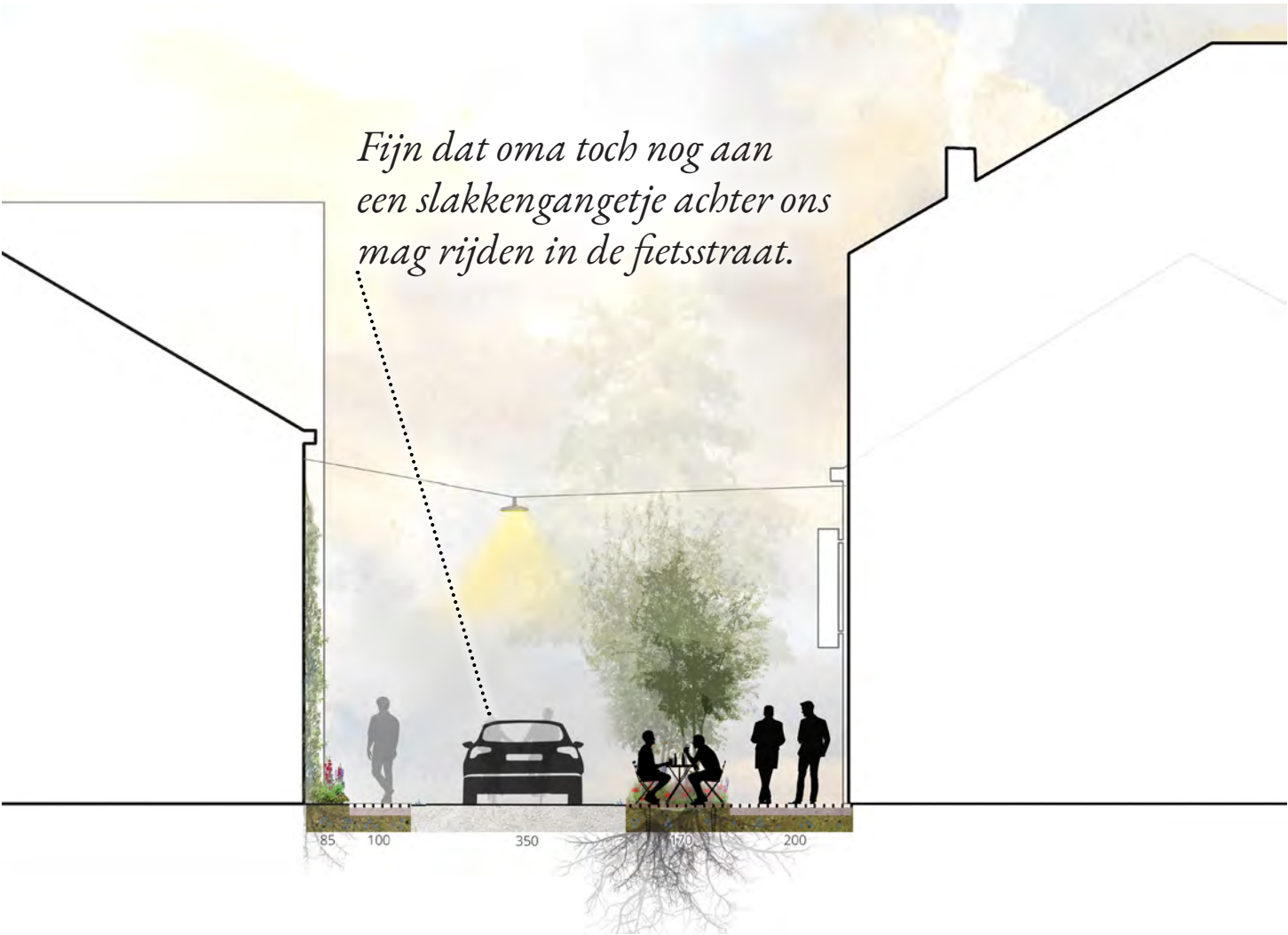

typeprofiel Kerkstraat resp. op een marktdag en doordeweekse dag

NEERSTRAAT EN STATIONSTRAAT

In deze straat is de breedte beperkt tot ongeveer 9m van gevel tot gevel. Ook moeten hier, zei het minder dan vandaag, **auto's en bussen kunnen doorrijden**. Tegelijk is het ook een **winkelstraat**. Iedereen op de centrale looper brengen is dus niet wenselijk. Waar geen etalages zijn kunnen **tegeltuinen** aangelegd worden. Verder zorgen we voor het opkrikken van de kwaliteit van de strook met parkeerplaatsen en bomen. De ondergrond is reeds goed aangelegd als een doorlopende structuur, wel stellen we voor de **boomvakken te verlengen en beplanten**. Een aantal parkeerplaatsen kunnen plaatsmaken voor meer groen, bijvoorbeeld **meerstammige bomen** naast een **terrasje** of een **fietsenstalling** naast een verlaagd plantvak. Bij een grotere heraanleg of bij een opbraak wegens werken aan leidingen langsheen de gevels kan hier ook een andere, waterdoorlatende verharding en fundering aangebracht worden.

De **Stationsstraat** kan ééNZelfde inrichting krijgen als de Neerstraat.

typeprofiel Neerstraat resp. ter hoogte van een terrasje en fietsenstalling

11. ontwerpend onderzoek leefplekken

Hoewel in deze globale visie nog geen detailontwerp opgemaakt wordt, zijn er toch een aantal **plekken** die een **bijzondere rol** te spelen hebben. Het kunnen **belangrijke schakels** zijn, entreegebieden, ontmoetingsplekken enz. Binnen het kader van de leefbuurten noemen we ze **leefplekken**. Al **ontwerpend** komen we tot een **ruimtelijk beeld** dat de wenselijke karakteristieken van deze plekken duidelijk weergeeft: **een wensbeeld**.

A. GROENE DOORSTEEK

Ter hoogte van de parking van de Delhaize kan je vandaag al **van Kolmen naar Neerstraat** en Markt wandelen. Met een kleine herorganisatie van de parking en zonder verlies van veel parkeerplaatsen kan hier een aangename **groene doorsteek** gecreëerd worden **vanaf de nieuwe woonontwikkeling en parking op Kolmen**. De vormgeving en materiaalgebruik van het reeds gerealiseerde toegangserf tot Kolmen kan **doorgetrokken** worden. Een **speels kronkelend pad**, meanderend door een groene, autovrije zone. Belangrijk is dat hier **voldoende bankjes** voorzien worden, zodat mensen, zeker ouderen of minder validen af en toe even kunnen rusten. Ook

kan over stukjes een **alternatief, avontuurlijk zijpad** gemaakt worden, zodat de tocht naar het centrum ook voor kinderen attractief wordt. Aan de Neerstraat kan de kavel open blijven en zo een **groen en licht rustpunt in de Neerstraat** vormen. Van deze plek kan een ontmoetingsplek gemaakt worden. De ideale plek voor een foodtruck, een dorpschommel of... De rand kan afgewerkt worden met een **driegevel-ontwikkeling** die zich inpast op **schaal** van de Neerstraat. Voorbeeld: groene doorsteek Lommel van parking Mudakkers naar de winkelstraat Kerkstraat geeft een goede indruk van de beoogde sfeer en inrichting

groene doorsteek Lommel - avontuurlijk zijpad

groene doorsteek Lommel - vrij kavel aan straatkant met belevingsplek

groene doorsteek Tessenderlo : Kolmen - Neerstraat langs parking Delhaize

B. SCHOOLENTREE KERKSTRAAT

De entree naar de lagere **school Hartelu(s)t** ligt in de Kerkstraat. Deze functie verdient een gepaste vertaling in het publiek domein. De inrichting moet **leerkrachten, kinderen en hun ouders goed ontvangen**. De school begint al vanop de straat. Elke gelegenheid die **ontmoetingen** kan uitlokken en die **kinderen meer** kan **laten bewegen** moeten we aangrijpen. Samenkomen en ontmoeten moeten hier dan ook spontaan zijn. De inrichting wordt hier op afgesteld. De smalle verharde **loper** in de toekomstige Kerkstraat **verbreedt** hier **tot een pleintje**. Mensen kunnen staan zonder doorgaande fietsers en wandelaars te hinderen, of zitten op de langen **comfortabele banken** of op een aantal **zwerfkeien**. Deze laatste worden zodra de school gedaan is steevast door de leerlingen gebruikt om op te klimmen. Er is geen fietsenstalling voorzien waaraan fietsen voor langere tijd aan vast gemaakt kunnen worden. Wel is er een duidelijk **vak ontworpen** waar **fietsen**, bakfietsen en fietskarren kort kunnen **staan** zonder de loper te blokkeren. Ook een aangepaste verlichting, en wie weet zelfs een luifeltje kunnen hier welkom zijn.

Jonna Pohjalainen, Colour Pencil Sculptures, Pedvale (Letland) Open Air Museum

*Mogen we nog even in de fotein
gaan spelen? Alsjeblieft?*

schoolentree Kerkstraat verbreedt tot pleintje

C. ENTREE DIESTERSTRAAT

Net zoals de Kerkstraat een groene loper is die de bezoeker naar de centrumpleinen leidt is dit **verbindingsstuk tussen Diesterstraat en de Markt** een entreegebied. Hier kom je echt het verblijfsgebied van Tessenderlo binnen. Vandaag is deze entree gericht op het in- en uitrijden van auto's. In de toekomst moeten **voetgangers en fietsers, gevolgd door inrijdende bussen** de hoofdgebruikers zijn. De plek moet dan ook vooral op maat van hen ingericht worden. Inrichting maakt duidelijk dat de **auto** verwacht wordt **af te draaien**. Ook hier wordt onthard waar kan en groen toegevoegd. **Plantvakken** worden **maximaal aaneengesloten** om bodem en bodemleven

Altijd oppassen voor de bus hier meisje, die mogen hier wel nog door.

zoveel mogelijk te connecteren. Bedoeling is dat alles vanaf hier **gemengd maar ook traag en veilig verloopt**. Maatgevend zijn de bussen die hier nog door mogen. Op die manier is natuurlijk de toegang voor hulpdiensten ook gegarandeerd. Veel leerlingen van **Campus Russelberg** wandelen via deze **entree naar de bushalte** op de Markt. Door ook in de Gerhagenstraat een filter te voorzien en ze om te vormen tot een erfstraat ontstaat een veilige, **autoluwe verbinding tussen schoolcampus en centrum**. Net als elders worden plantvakken voortaan lichtjes verlaagd aangelegd om zoveel mogelijk **afstromend water** te kunnen **capteren**.

entree Diesterstraat naar Markt, auto's draaien af, bussen volgen voetgangers en fietsers (hoofdgebruikers)

D. SCHOOLOMGEVING STATIONSSTRAAT

Dit pleintje is **vandaag** de dag heel **stenig**. Er is een grote potentie om hier een heel aangename verblijfsruimte van te maken. Door het aanbrengen van **weelderig en divers groen**, krijgen school, fitness, appartementen, café enz. allemaal uitzicht op groen. Op hete dagen kan het een **aangename koelteplek** in de directe omgeving vormen. De toepassing van het **“groen tenzij”** principe kan hier voor een metamorfose zorgen. In een volgende stap moet bepaald worden welke loop- of waar nodig rijroutes er nog nodig zijn. De rest kan onthard worden. Er wordt dan ook nagegaan waar de leidingen liggen, zodat bomen en boomwortels hier voldoende afstand van houden. Parkeerplaatsen ten zuiden van de Stationsstraat maken plaats voor een **breed voetpad en fietsenstalling**. Zowel bezoekers van de school, de functies gelegen aan dit pleintje of de bezoekers van de Dekenijtuin kunnen hier hun fiets achterlaten. Om er echt een samenhangende ruimte van te maken kan het **verhardingsmateriaal** overal, ook over de rijweg, **doorgetrokken** worden.

Kijk, Quinten Hermans, die zal zijn chique fiets wel aan de overdekte fietsparking zetten.

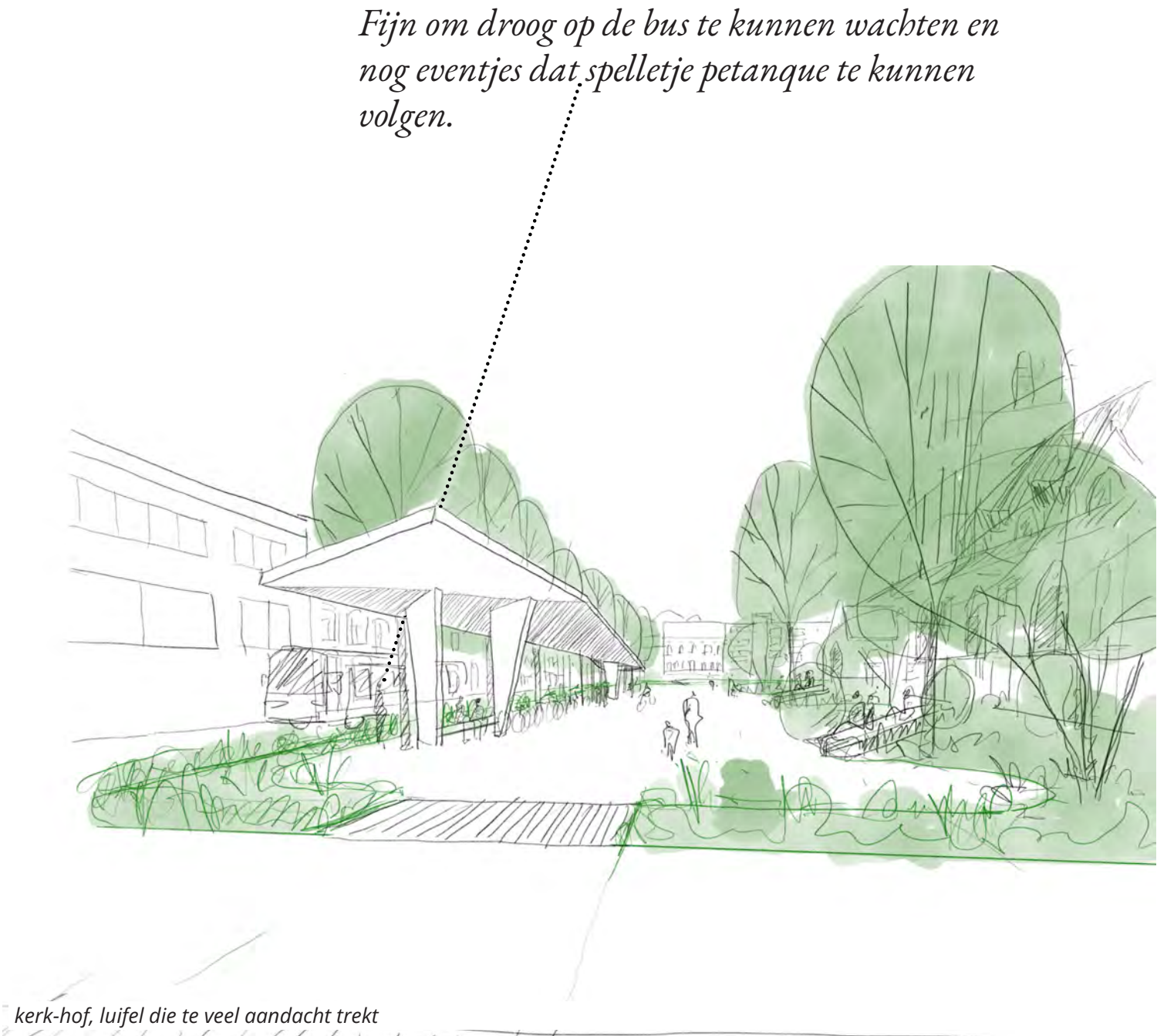

E. KERK-HOF

Vandaag onderdeel van één **groot parkeerplein**. Auto's parkeren tot tegen de gevel van de monumentale Sint-Martinus Kerk. Vroeger werd hier nog begraven op het toenmalige Kerk-hof.

De idee van een hof, niet langer een begraafplaats, maar een **publieke belevingstuin** voor alle Looienaars en bezoekers van Tessenderlo kan hier gestalte krijgen. Terwijl de zone rond de Dekenij volledig onthard en vergroend wordt, kan hier een **combinatie van (half) verharding en beplanting** een aantal andere functies opnemen. Dit is de plek om plaats te nemen in een geborgen inham om te genieten van de bloeiende beplanting. Vaste planten, heesters en bomen die we kennen van **dorpse- en boerenerven** krijgen hier hun plek. Je kan er petanquen, kinderen kunnen met hun loopfietsje rondjes draaien, de ijscowagen kan er halt houden enz. Dit **hof geeft de Kerk haar ademruimte terug**. Een gebouw in het midden van een hof. Kerk en bomen vormen een ensemble.

Het is ook de plek waar **schoolgaande jeugd** op de **bus** kan wachten, droog en in de schaduw. Wel moet erover gewaakt worden dat deze **luifel** niet alle aandacht naar zich toe trekt. De **hoofddrolspeler** is en blijft de **kerk**. De luifel wordt best sober en minimalistisch vormgegeven en schikt zich op de achtergrond in het beeld. In het beeld wordt geduid hoe een expliciete luifel te veel aandacht trekt.

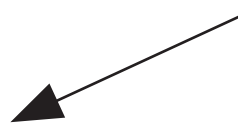
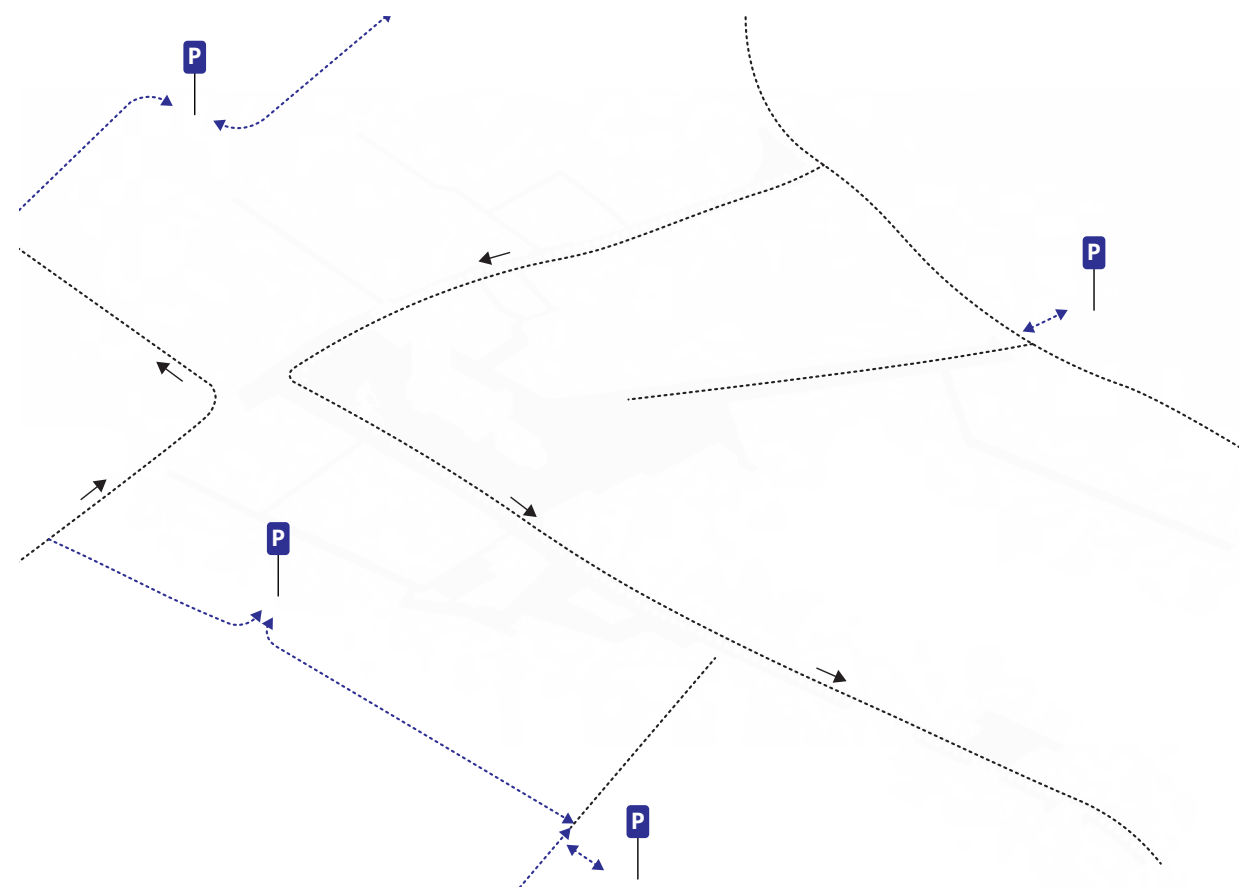
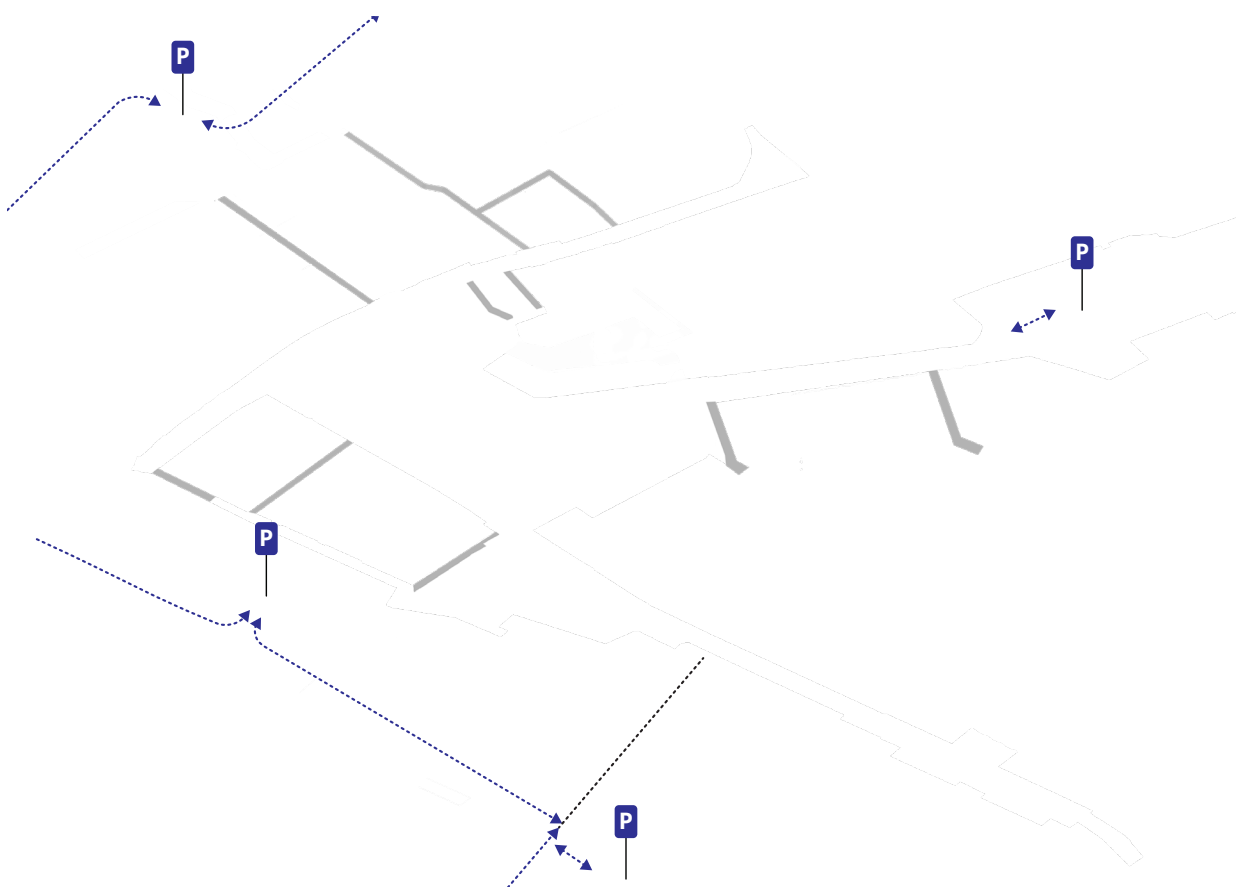
kerk-hof, luifel die te veel aandacht trekt

12. actie van buiten naar binnen

De gevoeligheid aangaande autobereikbaarheid en parkeren in het centrum pleit voor een **gericht gefaseerde aanpak**. Er kan best gezorgd worden dat mensen het gewoon worden om aan de rand te parkeren. In plaats van mensen te “straffen” met het wegnemen van parkeerplaatsen kan je ze **belonen om iets verder te parkeren**.

Samen met een goed **geleidingssysteem** kunnen best de **stegen aangepakt** worden. Een herinrichting kan ze omvormen tot aangename, veilig aanvoelende wandelstraatjes. Bij de aanleg van een nieuwe randparking moet ook meteen de route naar het centrum aangepakt en opgeleverd worden. Een volgende stap is het doorvoeren van het **nieuwe circulatieplan**. Dit kan niet in stukjes en beetjes, omdat het systeem als geheel samenhangt. Het telkens aanpassen aan nieuwe situaties werkt ook op het gemoed van gebruikers. **Eén grote aanpassing** is beter en dus ook sneller te verwerken dan een reeks kleine. Vervolgens kunnen de **Neerstraat, Kerkstraat en Stationstraat** aangepakt worden. Deze straten worden groener en parkeerplaatsen worden vervangen door faciliteiten die de verblijfskwaliteit ondersteunen. Als **sluitstuk** kan de **Markt en het Kerk-hof** heraangelegd worden. Hét plein en dé tuin van elke Looienaar. De plaats van afspraak, ontmoeting, viering enz.

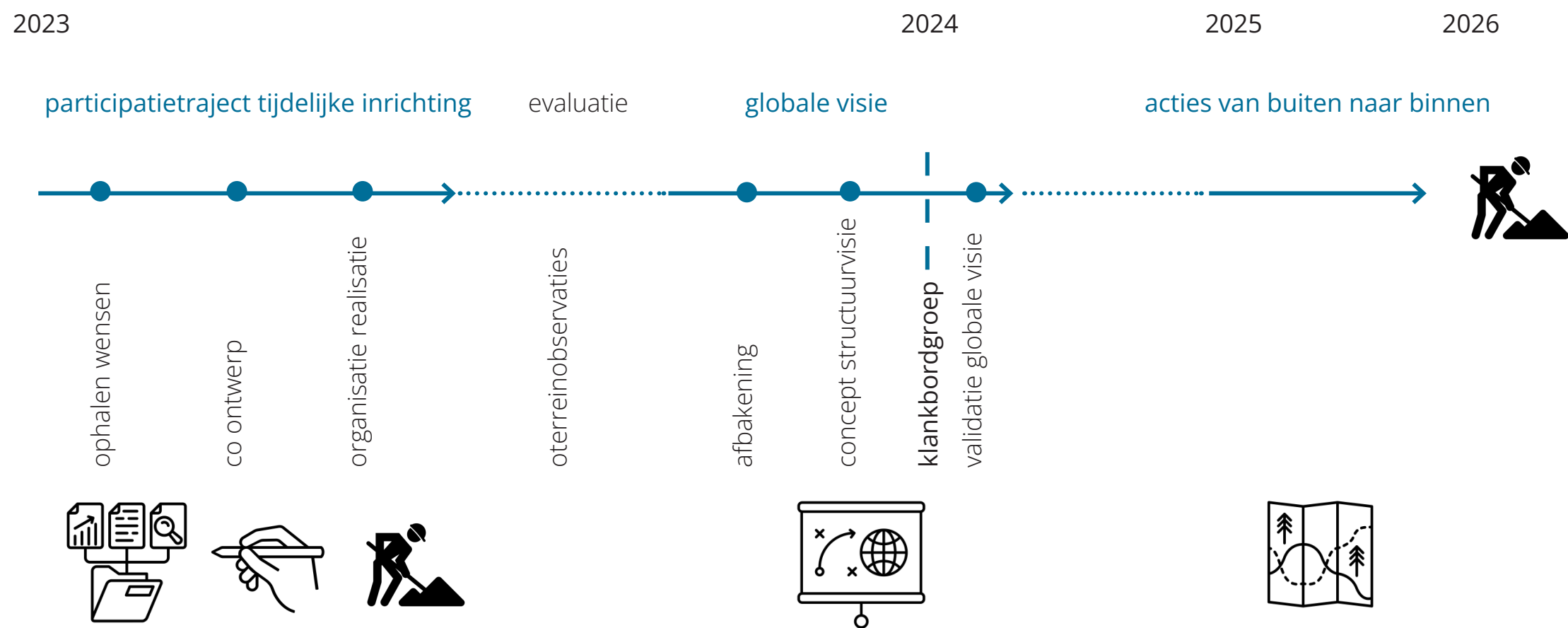
13. acties van buiten naar binnen

13. opstap voor
herinrichting

13. opstap voor herinrichting

Participatie die afgesloten werd met een **voorsmaakje** door de herinrichting van het Dekenijplein werd gevolgd door de opmaak van een nieuw **circulatieplan** en opmaak van een **globale visie** om het centrum om te vormen tot een succesvolle **leefbuurt**.
Nu kan er eerst nog werk gemaakt worden van het nieuwe **geleidingssysteem** om mensen te laten wennen aan de toekomstige parkeerstructuur. Ook de **stegen** kunnen aangepakt worden.
Om dan begin 2025 werk te kunnen maken van een definitief **herinrichtingsplan** voor de Neerstraat, Kerkstraat en de centrumpleinen. 't Looi leeft.

tijdslijn van participatie over quickwin en globale visie tot herinrichting

LIJST VAN AFBEELDINGEN

Team Vlaams bouwmeester, Buurten met lef, buurten vol leven.	8	realisatie van tweede maaiveld in Utrecht	60
Tessenderlo, de ideale 15 minuten kern	12	robuuste groene infrastructuur met verbonden bodem	61
Ambitiebeeld wedstrijdphase, zicht op pastortuin (vooraan), kerk-hof (midden) en markt (achteraan).	16	bruggetje over verlaagd plantvak	61
Tools bij participatietraject : referentiebeelden en sfeerconcepten bos, promenade en tuin.	23	gestalt wetten,	62
foto voor realisatie quick-win (google maps 2018)	24	combinatie van elementen die invloed heeft op het geheel dat we waarnemen	62
foto na realisatie quick-win (september 2023)	25	groen tenzij, alles groen en onverhard, de groene omgeving van verharde eilanden en paden	63
initieel voorstel quick-win	25	voorkeurscenario voor opstelling markt	66
circulatieplan na mobiliteitsscan, PLOT	26	voorkeurscenario voor opstelling kermis	68
foto raadszaal gemeente 31/01/2024	27	stegen en doosteken in Tessenderlo	72
kwaliteitenkaart leefbuurten	32	doorsteek tussen Neerstraat en Kolmen (langs bakker en atelier Bormans)	73
kwaliteitenkaart leefbuurten genummerd	34	doorsteek tussen Diesterstraat en Binnenhof (diestersteegje langs apotheek Put)	73
tabel kwaliteitenkaart leefbuurten	37	doorsteek tussen Binnenhof en Pastortuin (langs Chill Out café) tijdelijke inrichting	73
fotoreportage observaties juni - september 2023	39	referentiebeelden van stegen in resp. Fort Collins (USA) en Roeselare	74
gestapeld schema, Tessenderlo toen	43	doorsteek tussen Neerstraat en Kolmen (langs bakker en atelier Borgmans)	75
gestapeld schema, Tessenderlo klaar voor verdere modal shift	47	voorstel aangepakte straten ifv verblijfskwaliteit en groen	77
een voetgangersplatform met banken volgens zorgggg principe	49	typeprofiel Kerkstraat resp. op een marktdag en doordeweekse dag	79
cluster van schoolstraten = schoolwijk	50	typeprofiel Neerstraat resp. ter hoogte van een terrasje en fietsenstalling	81
circulatieplan schoolstraat Kuringen	51	groene doorsteek Tessenderlo : Kolmen - Neerstraat langs parking Delhaize	84
schoolstraat voorbeeld signalisatie	51	groene doorsteek Lommel - avontuurlijk zijpad	85
faciliteiten voor fietsers (parkeren, stallen, herstellen)	52	groene doorsteek Lommel - vrij kavel aan straatkant met belevingsplek	85
Poperinge, watou, Luifel	52	schoolentree Kerkstraat verbreedt tot pleintje	87
Nijmegen, kort parkeren vak	53	Jonna Pohjalainen, Colour Pencil Sculptures, Pedvale (Letland) Open Air Museum	87
Fietsberaad, De Fietsmaat: maatvoering fietsenstallingen	53	entree Diesterstraat naar Markt, auto's draaien af, bussen volgen voetgangers en fietsers (hoofdgebruikers)	88
openbaar vervoer	54	schoolomgeving stationsstraat, aangename koelteplek met doorlopende materialisering	91
bereikbare centumparkings en verkeersfilters	55	kerk-hof, luifel die te veel aandacht trekt	93
visie op de opdracht, wedstrijdbeeld	57	acties van buiten, naar binnen	96
watersysteem en bijhorende referentiebeelden	58	tijdlijn van participatie over quickwin en globale visie tot herinrichting	100
mycorrhiza fungi en verbonden bodemleven	60		

leefbuurt
Tessenderlo